

Cijena 10 kuna
ISSN 1874-4861

GLAS

ANTIFAŠISTA

Broj 96 - Zagreb, 27. veljače 2015. godine

Inicijative

**OBNOVITI
SPOMENIK
NA PETROVOJ
GORI**

Zagreb

KONSTITUIRAN SAVJET PREDSJEDNIŠTVA SABA RH

Hrvatski sabor

**SJEĆANJE S
PIJETETOM
NA ŽRTVE
HOLOKAUSTA**

Šmarješke Toplice

**Stalna
koordinacija
antifašista
jugoistočne
Europe**

Mreža
antifašistkinja
Zagreba

PROTIV SVIH VRSTA NETOLERANCIJE I DISKRIMINACIJE

Stalna koordinacija antifašista jugoistočne Europe

•U Šmarješkim Toplicama, u susjednoj Republici Sloveniji, 15. siječnja 2015. na poziv ZZB NOB Slovenije, sastali su se predstavnici boračkih i antifašističkih organizacija iz država s područja bivše Jugoslavije

Na skupu su sudjelovali: iz Crne Gore prof. Ljubomir Sekulić, potpredsjednik i Miodrag Đurović, generalni sekretar; iz Bosne i Hercegovine dr. Bakir Nakaš, predsjednik i Nijaz Skenderović, potpredsjednik; iz Hrvatske Franjo Habulin, predsjednik i Mladen Matijašec, član Predsjedništva; iz Makedonije Borko Zafirovski, član Predsjedništva; iz Slovenije Tit Turnšek, predsjednik te Slavko Grčar, Stefan Cigoj i Milan Gorjanc, članovi Predsjedništva, Silva Črnugelj članica Komisije za međunarodne odnose i dr. Martin Premk direktor Instituta za promociju vrijednosti NOB-a Slovenije.

Sastanku su prisustvovali i predstavnici boračke organizacije Ruske federacije general armije Mihail Moisejev, predsjednik, Oleg Kalinin, generalni sekretar i Viktor Šikirin, te veleposlanik Ruske federacije Doku Zavgaev.

Na susretu su razmatrane teme vezane za obilježavanje 70. godišnjice pobjede u II. svjetskom ratu, problem ponovnog oživljavanja raznih oblika fašizma te potreba usklađenog djelovanja u okviru Svjetske federacije veterana.

Sudionici savjetovanja su bili suglasni, da su narodi s toga područja dali krupan doprinos borbi i pobjedi nad nacifašizmom, tim najvećim zlom u povijesti čovječanstva.

Zato ćemo u svim državama proslaviti 70. godišnjicu oslobođenja, nade u bolji svijet i mir, u uvjerenju da se grozote rata ne smiju više ponoviti.

Delegacije boračkih organizacija ta-

kođer će se pridružiti posebnoj svečanosti – Kongresu antifašista o 70. godišnjici pobjede nad fašizmom, koji će se održati 27. ožujka 2015. u Moskvi.

Najavljen je i da će delegacije svih boračkih i antifašističkih organizacija s područja bivše Jugoslavije biti pozvane u Sloveniju na proslavu zadnje bitke u II. svjetskom ratu na Poljani, 15. svibnja 2015.

Svi odlučno osuđujemo nove oblike fašizma, terorizma, rasizma, netolerantnosti i diskriminacije i posebno krivotvorenja povijesti, s čime bi se diskvalificirala NOB i rat protiv fašizma. Složni smo da je potrebna koordinacija i kod nastupa na međunarodnom nivou.

Fašizam ponovno podiže glavu širom Evrope, pa i u njenom jugoistočnom dijelu, od Baltika do Mediterana.

Sudionici susreta suglasili su se s uspostavljanjem Stalne koordinacije boračkih i antifašističkih organizacija jugoistočne Evrope.

Prvi predsjedavajući za godinu 2015. je Tit Turnšek, predsjednik ZZB NOB Slovenije.

Delegacija SABA RH sudjelovala je u diskusiji, te je u potpunosti podržala zaključke donesene na cijelodnevnom savjetovanju, što je predsjednik Franjo Habulin u svom obraćanju sudionicima skupa na kraju i potvrdio.

Mladen Matijašec

Članovi delegacije SABA RH na skupu u Šmarješkim Toplicama

Sretan 8. ožujak - Međunarodni dan žena

žele vam

Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske
i Uredništvo »Glasa antifašista«

Fotografije na prvoj stranici: U Saboru sjećanje na žrtve holokausta / Skup u Šmarješkim Toplicama

Izdavač: Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, Savez društava »Josip Broz Tito« Hrvatske, Savez ratnih i vojnih invalida Hrvatske i SUH - Podružnica vojnih umirovljenika, 10000 Zagreb, Pavla Hatza 16. Tel/fax: (01) 48 39 996 i 48 39 998, <http://www.sabh.hr>, e-mail: sabh@sabh.hr - IBAN HR3223600001101546344 (Zagrebačka banka), OIB 78328494160, MB 03212220-000 Savjet: Tomislav Badovinac, Milivoj Boroša, Branko Dubravica, Ivan Fumić, Juraj Hrženjak, Šime Mudrović i Eduard Vostrel. Uredništvo: Katica Sedmak (glavna urednica), Bojan Miroslavljev, Savan Tomasević, Antun Zibar, Zvonko Petrinjak (grafički urednik), e-mail: glas.antifasista@sabh.hr - Glas antifašista se tiska uz potporu Ministarstva branitelja.

Predsjednik Sabora Josip Leko primio predstavnike SABA RH

Obilježavanje 70. obljetnice pobjede nad fašizmom

Predsjednik Hrvatskoga sabora **Josip Leko** primio je 17. veljače predstavnike SABA RH, predsjednika **Franju Habulina**, predsjednika Odbora za tradicije NOB-a **Damira Jašarevića** i partizanskoga borca iz NOB-a **Jurja Hrženjaka**. Tema sastanka, kako je priopćeno, bilo je obilježavanje 70. obljetnice pobjede nad fašizmom.

Habulin je upoznao Leku s programima obilježavanja pobjede nad fašizmom. Središnja proslava bit će 9. svibnja u Hrvatskome narodnom kazalištu u Zagrebu, a željni bi da pokrovitelji te svečane akademije zajednički budu predsjednica Republike Hrvatske, predsjednik Hrvatskoga sabora i predsjednik Vlade RH. Osim središnje proslave, bit će obilježena i 70. godišnjica probaja

preživjelih logoraša iz ustaškoga logora Jasenovac, Dan antifašističke borbe u Brezovici kao i niz regionalnih proslava oslobođanja područja Hrvatske. SABA RH predlaže i da Hrvatski sabor proglaši 2015. godinu Godinom pobjede nad fašizmom.

Leko je istaknuo kako je antifašizam sastavni dio demokracije te da sve demokratske države zakonski zabranjuju diskriminaciju protiv koje su se antifašisti borili. - Hrvatska jest antifašistička bez obzira na skupine koje se s time ne slažu. Državni i društveni razvitak Hrvatske utemeljen je na ZAVNOH-u, istaknuo je predsjednik Sabora. Predstavnici SABA-e i Leko naglasili su i kako je Domovinski rat bio antifašistički, a Habulin i Jašarević podsjetili

su kako su obojica bili aktivni sudionici obrane Hrvatske u Domovinskom ratu.

Na sastanku se razgovaralo i o planu obnove partizanskih i antifašističkih spomenika u Hrvatskoj.

R.I.

Predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko u razgovoru s predstanicima SABA RH

Doprinos znanstvenih, kulturnih i javnih djelatnika

KONSTITUIRAN SAVJET PREDSJEDNIŠTVA SABA RH Za predsjednika Savjeta izabran donedavni predsjednik SABA RH Ratko Maričić

♦U Zagrebu je 16. veljače 2015. godine održana konstituirajuća sjednica Savjeta Predsjedništva Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, savjetodavnog tijela kojemu je temeljna zadaća pridonijeti unaprijeđenju antifašističkih demokratskih ideja

Konstituirajući sjednicu, sazvao je temeljem Statuta predsjednik SABA RH **Franjo Habulin**, a na njoj je za predsjednika Savjeta izabran **Ratko Maričić**, koji je obnašao dužnost predsjednika SABA RH u mandatu 2011.-2013. godine. Za zamjenika predsjednika izabran je **Dražen Lalić**, za potpredsjednicu **Vesna Čulinović-Konstantinović**, za potpredsjednika **Drago Pilsel** te, uz njih, za članove Izvršnog odbora Savjeta **Branko Lustig, Tomislav Badovinac, Jovan Vejnović, Dragan Markovina i Tatjana Holjevac**.

Članove Savjeta (koji ima do 30 članova), imenuje Predsjedništvo SABA RH, a u nj se biraju znanstveni, kulturni i drugi društveni i javni djelatnici koji svojim znanjem i ugledom mogu pridonijeti unaprijeđenju rada SABA i promociji antifašističkih demokratskih ideja.

U raspravi, u kojoj su sudjelovali **Ratko Maričić, Branko Caratan, Daniel Ivin, Drago Pilsel, Tomislav Badovinac, Franjo Habulin, Svetozar Livada, Dražen Lalić, Jovan Vejnović**,

Mira Švar, Vesna Teršelić, Vesna Čulinović-Konstantinović i Nikola Vicković, članovi Savjeta su se složili da se programski sadržaj rada Savjeta treba temeljiti na Programskim zadacima SABA RH u 2015. godini. Svoje djelovanje Savjet će usmjeriti na suprotstavljanje otvorenim napadima profašističkih skupina, uz nastojanje da se antifašistička usmjerenja kontinuirano i pojačano prezentiraju na medijskoj sceni. Savjet treba, organiziranjem tribina, skupova i pojačanom nakladničkom aktivnosti kontinuirano ukazivati na neofašističke korijene, sadržaje i oblike, posebno na neofašističke tendencije u Hrvatskoj, te ukazivati da se tim neofašističkim tendencijama može i treba suprotstavljati snažnom frontom organizacija i udruga antifašističkog usmjerenja u sklopu Antifašističke lige Hrvatske.

Članovi Savjeta Predsjedništva SABA RH posebno su se založili za primjereni organiziranje obilježavanja 70. obljetnice pobjede nad fašizmom, nosilac čega bi trebala biti najviša tijela državne vlasti.

Novoizabrani predsjednik Savjeta Ratko Maričić izjavio je za Hinu da su pred njima dvije velike tematske celine.

Prva je obrada povijesnih činjenica iz Narodnooslobodilačke borbe i antifašizma tijekom NOB-a te desetak godina prije NOB-a, jer se pokazuje da "smo danas suočeni s deficitarnim znanjem" mlađih generacija o povijesnim činjenicama iz NOB-a i o antifašizmu u NOB-u. Druga velika tematska cijelina, istaknuo je Maričić, jest stavljanje na dnevni red pitanja "što se danas događa s demokracijom, ima li u toj demokraciji natruha fašizma, je li fašizam i sada na djelu u hrvatskom društvu, Europi i u svijetu". "Zbog toga mislim da je vrijedno da ovaj Savjet sve te teme stavi na dnevni red pomoću ljudi koji su znanstvenici, povjesničari, sociolozi... koji mogu dati relevantne analize tih događaja, i da te analize možemo uputiti Predsjedništvu SABA RH, koje bi onda na temelju toga moglo stvoriti i akcijski plan", istaknuo je Maričić.

R.G.

SEDAMDESETA OBLJETNICA OSLOBOĐENJA ZATOČENIKA NACISTIČKOG LOGORA U AUSCHWITZU

♦Komemorativna svečanost na kojoj se okupilo oko 300 preživjelih, nekoliko šefova država, među kojima francuski predsjednik *Francois Hollande*, njemački *Joachim Gauck* i ukrajinski *Petro Porošenko*, kao i kraljevi Belgije i Nizozemske, odvijala se ispred ulaza u nekadašnji logor Auschwitz-Birkenau. Na skupu su bili i hrvatski predsjednik *Ivo Josipović* te preživjeli logoraši *Oleg Mandić* i slavni filmski producent, dvostruki oskarovac, *Branko Lustig*

Intenzivne emocije, solidarnost i želja da se suzbije antisemitizam koji je u porastu, dominirali su na okupljanju preživjelih iz koncentracijskog logora Auschwitz i šefova država koji su došli obilježiti 70. obljetnicu oslobođenja zatočenika tog nacističkog koncentracijskog logora.

"Mislila sam da će me spaliti ovdje i da nikada neću doživjeti prvi poljubac. Ne znam kako sam s 14 godina preživjela", ispričala je Halina Birenbaum rođena u Varšavi 1929., koja je kao dijete prošla kroz četiri nacistička logora. Emigrirala je u Izrael 1947. i ondje je se bavi pisanjem.

Poljski predsjednik **Bronislaw Komorowski**, koji je otvorio svečanost, pozdravivši preživjele, izrazio je poštovanje i priznanje sovjetskim vojnicima koji su oslobodili Auschwitz, gdje je pogubljeno oko 1,1 milijuna osoba, od kojih milijun Židova, čime je ispravio navod poljskog ministra vanjskih poslova **Grzegorza Schetyna** koji je oslobođenje logora pripisao Ukrajincima.

Komorowski je izjednačio dva to-

talitarizma, nacistički i komunistički i podsjetio na dan kada su Staljinove po-

sebne postrojbe pobile pripadnike poljske vojne elite u Katynskoj šumi.

Svečanost na kojoj se okupilo oko 300 preživjelih, nekoliko šefova država, među kojima francuski predsjednik **Francois Hollande**, njemački **Joachim Gauck** i ukrajinski **Petro Porošenko**, kao i kraljevi Belgije i Nizozemske, odvijala se ispred ulaza u logor Auschwitz-Birkenau pod velikim šatorom podignutim na tračnicama kojima su prolazili vlakovi iz cijele Europe prema krematorijima u Birkenau.

Na skupu su bili i hrvatski predsjednik **Ivo Josipović** te preživjeli logoraši **Oleg Mandić** i slavni filmski producent, dvostruki oskarovac, **Branko Lustig**. U Poljsku je trebao s njima putovati i **Boris Braun**, ali je zbog poodmakle dobi (95) i velikog uzbudjenja morao odustati u posljednji čas.

Amerikanac **Ronald S. Lauder**, naslijednik najveće svjetske privatne kozmetičke tvrtke, koji je predsjednik Ži-

dovskog nacionalnog fonda putem kojeg pomaže židovskom narodu i kulturi, upozorio je na porast antisemitizma. Govoreći o holokaustu ponovio je poziv koji je postao motto svečanosti "Ne dozvolite da se ponovi". Svi svjetski čelnici su se u utorak osvrnuli na Auschwitz.

Papa Franjo je na društvenoj mreži Tweeter poslao svojim 7,5 milijuna pratitelja poruku na deset jezika o boli Auschwitza kojom traži budućnost poštivanja mira i susreta među narodima. Američki predsjednik Barack Obama obvezao se da nikada neće zaboraviti šest milijuna Židova i mnogih drugih koje su ubili njemački nacisti.

Prije polaska u Auschwitz francuski predsjednik Francois Hollande je u Memorijalu Holokausta u Parizu

upozorio na zla antisemitizma. Predsjedničko vijeće židovskih institucija u Francuskoj (Crif) objavilo je da je broj antisemitskih djela u Francuskoj 2014. bio dvostruko veći nego 2013.

Ni Washington ni Moskva nisu poslali najviše predstavnike na obiljetnicu. Rusiju je predstavljao šef predsjednikova ureda **Sergej Ivanov**. U izjavi u Moskvi Putin je rekao da je "neprihvatljiv i nemoralan bilo kakav pokušaj ponovnog ispisivanja povijesti jer krije pasivno ili aktivno suučesništvo s nacistima".

U Pragu je češki predsjednik **Miloš Zeman** pozvao na međunarodnu akciju pod okriljem Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda protiv Islamske države (IS) koja, drži on, priprema ogroman holokaust protiv svih religija.

Procjenjuje se da je broj ubijenih Židova u holokaustu bio između pet i šest milijuna. Kako bi ubili što je više moguće Židova, nacisti su izgradili kompleks logora smrti s plinskim komorama. Ubijene su i stotine tisuća Sinta, Roma, invalida, homoseksualaca i protivnika nacističkog režima.

U travnju 1940. zapovjednik SS-a Heinrich Himmler naredio je gradnju logora u Auschwitzu u Poljskoj. Ostali nacistički veliki logori smrti bili su u Chelmu, Sobiboru i Treblinu. Samo je u Auschwitzu ubijeno 1,1 milijun ljudi. Devedeset posto bili su Židovi. Vojnici Crvene Armije oslobodili su logor 27. siječnja 1945. godine. Pronašli su 7000 preživjelih.

U Saboru sjećanje na žrtve holokausta

Dragica Zgrebec: I Hrvatska ima tamnu stranu povijesti - NDH

•**Potpredsjednica Hrvatskog sabora Dragica Zgrebec poručila je 27. siječnja kako se Danom sjećanja na žrtve holokausta, šalje poruka da mir, sloboda, jednakost, solidarnost, poštivanje različitosti i pravo na izbor svakog čovjeka, znače zalog budućnosti čovječanstva**

i fašističkoj ideologiji, ili su samo bili drugaćiji, istaknula je Zgrebec

Holokaust kao termin za genocid, naglasila je, koristi se kako bi se ukazalo na osobit značaj i intenzitet mržnje prema Židovima i ideolesku osudu židovstva, na kojima se temeljila nacistička ideologija.

Nacistički režim uništavao je i druge skupine - homoseksualce, duševne bolesnike te svoje političke protivnike.

Zgrebec je podsjetila na masovne nasilne deportacije i odvođenja u logore, te okrutna ubojstva. "Nikada ne smijemo zaboraviti te muškarce, žene i djecu i njihovu agoniju", poručila je potpredsjednica Sabora.

Podsjetila je da i Hrvatska ima "tamnu stranu povijesti", da je bila pro-

glašena tzv. NDH čiji je marionetski ustaški režim provodio politiku svojih mentora, ali, istaknula je, u tome nije imao široku potporu hrvatskog naroda.

Hrvatski narod masovno se priključio antifašističkoj borbi koja je Hrvatsku pridružila pobjedičkoj antifašističkoj koaliciji. Nacistička i rascistička ideologija nikada nisu, niti će imati, podršku u hrvatskom narodu, naglasila je Zgrebec.

Okupljeni u Saboru minutom šutnje odali su počast žrtvama. Ovo je sjećanje s pjetetom i tugom spram žrtva Holokausta i s ponosom prema ljudima koji su se borili protiv toga strašnog zla, rekla je potpredsjednica Sabora.

R.I.

Medunarodni dan sjećanja na žrtve holokausta, 27. siječnja obilježen je i u Hrvatskom saboru, a svečanosti su nazočili predstavnici Sabora, novoizabrana hrvatska predsjednica **Kolinda Grabar Kitarović**, članovi Vlade, crkveni dostojaństvenici te predstavnici židovskih i romskih udruga.

Dan sjećanja na holokaust, podsjećanje je na žrtve nacističkog režima u Drugom svjetskom ratu. Najveći broj europskih zemalja obilježava ga 27. siječnja, na datum kada je 1945. godine oslobođeno 7.500 zatočenika koncentracionog logora Auschwitz, podsjetila je Zgrebec, izaslanica predsjednika Sabora.

Holokaust, zastrašujuća posljedica nacističkih rasnih zakona, predstavlja je stradanje, prije svih Židova i Roma, ali i svih koji su se opirali nacističkoj

Josipović u Auschwitzu: Krize potiču radikalizam

♦Krizna vremena potiču radikalizam i nesnošljivost, a tome se naša društva moraju oduprijeti, rekao je predsjednik države Ivo Josipović uoči početka obilježavanja 70. godišnjice oslobođenja nacističkog logora smrti Auschwitza

dođe u situaciju kakva je bila u vrijeme Drugog svjetskog rata, "posebice da se više nikada ne ponove ovakvi strašni momenti kakvi su se odvijali ovdje u Auschwitzu, ali i na drugim mjestima, poput Jasenovca, logora smrti u našoj domovini".

Podsjećajući da je u vrijeme Domovinskog rata bilo strašnih zločina prema našem stanovništvu, Josipović

ističe da je zadaća svakog političara da učini sve što može "u čuvanju civilizacijskih tekovina i vrijednosti koje su građene na krvi i na stradanju toliko mnogo ljudi".

Šefovi država položili su svijeće na 23 spomen-ploče na materinskim jezicima logoraša. Josipović je to učinio na spomen-ploči broj 10, na hrvatskom jeziku.

Predsjednik RH Ivo Josipović u društvu veleposlanice RH u Varšavi Andreje Bekić i nekadašnjih zatočenika logora u Auschwitzu Branka Lustiga i Olega Mandića

Nažalost, izgleda da nakon svakog određenog razdoblja u ljudskom društvu dolaze vremena u kojima raste netolerancija, u kojima raste sklonost nasilju, a to su obično krizna vremena, u kojima gospodarstvima ide loše, u kojima jača radikalizam, bilo lijevi, bilo desni", rekao je Josipović u izjavi hrvatskim novinarima.

"Ako pogledamo što se događa širom Europe, možemo zaključiti da usred gospodarske krize postoji tendencija ka radikalizaciji, a ja se nadam da će naša društva imati snage da se tome odupremo", smatra Josipović.

Naglašava kako je iznimno važno da naša civilizacija više nikad ne

Zla Auschwitza su napad na čovječanstvo

♦Njemačka kancelarka Angela Merkel je poručila da je obaveza svih da se uvijek sjećaju onoga što se dešavalo u zloglasnom logoru

Njemačka kancelarka Angela Merkel poručila je u pondjeljak navečer kako je obaveza svih da se uvijek sjećaju šta se dešavalo u zloglasnom logoru Auschwitzu, a ne samo u ove dane, kada se obilježava godišnjica oslobađanja preživjelih logoraša.

Povodom 70. godišnjice od oslobođenja preživjelih logoraša iz logora u Auschwitzu, Međunarodni Auschwitz komitet je u Berlinu organizirao prigodan skup, na kojem se obratila i njemačka kancelarka.

Merkel je istakla da su zla koja su se desila u tom logoru bila napad na ponos čovječanstva i dodala da se

Njemačka stidi zbog tih događaja u njenoj prošlosti.

"Nijemci su bili ti koji su uzrokovali smrt milijuna ljudi ili gledali ta ubijanja. Bili su ti koji su vršili zločine, ali i ti koji su nijemo gledali i odrabivali to zlo", kazala je kancelarka.

Naglasivši da se protiv neprijateljstava mora boriti svim snagama, Merkel je poručila da bi svatko tko Njemačkoj želi dobru budućnost morao prihvati tu odgovornost za događanja u prošlosti.

Ističući da se nikada neće zaboraviti zla iz Auschwitza, kazala je da se događanja u tom logoru tiču svih Nijemaca i da je njihova obaveza to pamtitи.

Osvrnuvši se na nedavne napade u Parizu, Merkel je rekla da su ti napadi na vidjelo iznijeli dva najveća problema današnjice - ekstremizam i antisemitizam.

Dodata je da su milijuni ljudi neposredno poslije tih napada izašli na

ulice Pariza i poručili da žele živjeti zajedno u miru i slozi, bez obzira kojoj vjeri ili rasi pripadali.

Prisutnima se obratio i preživjeli logoraš iz Auschwitza Marian Turški, koji je istakao da je osnovni cilj tog logora bio da se do kraja ponize Židovi.

"Ukoliko negdje netko ponižava nekog Turčina, Arapa, Palestineca, Izraelca, muslimana, kršćanina, Židova ili nekog ateista, onda to znači da ponovo počinje Auschwitz", poručio je Turški.

Nacistički logor iz Drugog svjetskog rata Auschwitz nalazio se u blizini poljskog grada Krakova, a u njemu je ubijeno više od milijun Židova, Roma i drugih koji su bili okarakterizirani kao neprijatelji nacista.

Logor i preživjele logoraše oslobođila je ruska Crvena armija 27. siječnja 1945. godine.

Ovaj logor je postao jedan od simbola genocida nad Židovima tijekom Drugog svjetskog rata.

• Nakon deset godina održavanja stručnog državnog skupa u Zagrebu, te prošle godine u Splitu, Varaždin je ove godine bio domaćin skupa "Poučavanje o holokaustu i sprječavanje zločina protiv čovječnosti" u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje

Nakon što je 2003. donesena odluka da se svake godine 27. siječnja obilježava kao Dan sjećanja na holokaust i sprječavanje zločina protiv čovječnosti, organizirajući svake godine stručni skup o holokaustu, Agencija za odgoj i obrazovanje postala je jedan od glavnih nositelja komemoriranja u području obrazovanja i daljnjih obrazovnih aktivnosti.

Ravnatelj agencije **Vinko Filipović** istaknuo je da se do te odluke i uvođenja građanskog odgoja niti u formalnom niti u sadržajnom smislu nije puno poučavalo o holokaustu. Filipović je istaknuo da je sada to bitno drugačije, ali da se može učiniti još i više.

Grad Varaždin bio je dobar domaćin ovog četverodnevnog stručnog skupa o holokaustu i sprječavanju zločina protiv čovječnosti. Kao i svake godine, skup se održao krajem siječnja, uz obljetnicu ulaska Crvene armije u logor smrti Auschwitz-Birkenau.

Iako je bio najavljen na otvaranju skupa, **dr.sc. Ivo Josipović** nije došao jer je prisustvovao svečanoj komemoraciji u Auschwitzu. No nije propustio priliku da se javi pismom i iskaže osobnu potporu ovakvim skupovima.

„Naša je dužnost da mlade generacije koje tek ulaze u sustav obrazovanja, na vrijeme osvijestimo o tom najmraćnjem razdoblju novije ljudske povijesti koje je na ovim prostorima zauvijek

Četverodnevni stručni skup o holokaustu

Juraj Breskvar pričao je o svom ocu Ivanu, Pravedniku među narodima

ostalo obilježeno ustaškim zločinima tzv. Nezavisne Države Hrvatske. Različita tumačenja kako u medijima, tako i u obrazovnim ustanovama, pa i kod kuće, zbunjivala su i zbumuju mlade koji zato ne raspolazu pravim informacijama. Holokaust mora ostati trajna opomena da u svojoj sredini i diljem međunarodne zajednice upozoravamo da zlo nikada nije zauvijek pobijedeno“, poručio je predsjednik Josipović. Nazočnima se obratila i **Zina Kalay Kleitman**, veleposlanica Države Izrael. Narednih dana nizala su se izlaganja domaćih i stranih povjesničara i praktičara. Posebnost ovom skupu dao je zavičajni naglasak lokalnih povjesničara koji su govorili o ivanečkim, ludbreškim i varaždinskim Židovima.

Bilo je govora i o Pravednicima među narodima, Židovima u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, Dnevniku Anne Frank, spomeničkoj baštini. Sudionici su edukativnom šetnjom prošli Židovskim grobljem koje se od početka 19. stoljeća nalazi na istočnom ulazu u grad, obiđena je i velika sinagoga, a nakon toga se skup nastavio u Gradskom muzeju Varaždin.

Muzejski su djelatnici priredili posebnu izložbu „Židovstvo u Varaždinu“ te radionicu na istu temu. Četiri dana stručnog skupa brzo su prošla, na edukatorima je sad zadatak da informacije koje su čuli u Varaždinu prenesu svojim učenicima.

M. Dretar

Opatija

UABA Opatije dobila je ponovno određeni broj mesta u "Vlaku sjećanja" koji se svake godine organizira kako bi se održalo živim sjećanje na žrtve holokausta. Vlak polazi iz Milana i Bruxellesa s uviјek istim ciljem – Auschwitz. Broj mesta je limitiran kapacitetima željezničke kompozicije, pa su organizatori ponudili ograničeni broj mesta. Ove su godine, ponu-

VLAK SJEĆANJA 2015.

kani dvogodišnjim pozitivnim iskustvom, ponovili ponudu hrvatskim učesnicima i to opatijskoj Udrudi antifašista. Obzirom na limitirani broj učesnika 15-20, prednost imaju mladi – studenti i srednjoškolci. Inicijativu podržavaju SABA RH, SABA PGŽ, PGŽ i Grad Opatija.

Predviđen je polazak 19. ožujka 2015. iz Milana, a povratak u Milano je 23. ožuj-

ka 2015. Hrvatska se ekipa priključuje kompoziciji u Salzburgu, a polazi iz Rijeke redovnom linijom.

Tijekom puta vlak se zadržava na nekoliko mesta, gdje će biti organizirani kružoci, predavanja i susreti sa žrtvama.

Grupu iz Hrvatske i ove će godine predvoditi nekadašnji zatočenik Auschwitza **Oleg Mandić**.

R.I.

ODLIKOVANJA ISTAKNUTIM ANTIFAŠISTIMA

♦Partizanski borci su u NOB-u pisali najčasnije stranice hrvatske povijesti. To se često zaboravlja, a mladi o tome vrlo malo znaju. U nastavi i udžbenicima ima dosta revisionizma

U dubrovačkom hotelu „Adria“ u sbotu, 14. veljače 2015. godine, izaslanik predsjednika Republike Hrvatske **Ive Josipovića**, bivši predsjednik Republike **Stjepan Mesić**, uručio je odlikovanja sedmorici istaknutih antifašista iz Dubrovačko-Neretvanske županije. Na temelju Odluke o dodjeli odlikovanja, za osobiti doprinos antifašističkim temeljima Republike Hrvatske te promicanje tradicija i tekovina hrvatskog antifašizma i civilizacijskih dosega antifašizma, povodom sedamdesete obljetnice oslobođenja Dalmacije i šezdeset devete obljetnice pobjede nad fašizmom, predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović odlikovao je Redom Stjepana Radića sudionike Narodnooslobodilačke borbe: **Vericu Radeljević – Karninčić** iz Dubrovnika, **dr. Antuna Gavrančića** iz Dubrovnika i **Iva Karamatića** iz Ploča te Redom hrvatskog pletera: **Iva Milata** iz Korčule, **Mirka Pecotića** iz Smokvice, **Petra Petkovića** iz Blata i **Aleksandra Šeparovića** iz Vele Luke.

U prigodnom govoru Stjepan Mesić je rekao: „Drago mi je da sam dobio dužnost da podijelim odličja u ime Predsjednika Republike. Vi ste ta odličja

zaslužili, svojom borbom i radom i čestitam vam na tome. Partizanski borci su u NOB-u pisali najčasnije stranice hrvatske povijesti. To se često zaboravlja, a mladi o tome vrlo malo znaju. U nastavi i udžbenicima ima dosta revisionizma. Vidio sam udžbenik povijesti u kome ispod velike slike Ante Pavelića piše: „poglavnik NDH“, a par stranica dalje mala fotografija Tita s karakterističnom kapom „titovkom“ na glavi, ispod koje je piše: „Josip Broz, zvani Tito, za čijeg su vremena učinjeni mnogi zločini za vrijeme i poslije rata“. To čitaju i uče djeca, krivo se obrazuju, tako odrastaju pa sa slovom „U“ mašu po stadionima. Kada govorimo da smo protiv revizije povijesti, jer se dogodilo samo ono što se uistinu dogodilo, mislimo na to da mladi ne smiju dobivati krive informacije, jer će na krvnim informacijama činiti krive stvari. Međutim, ima onih koji imaju jedno iskrivljeno usmjerjenje, uvijek su protiv, ne slušaju što im gorovite i ne možete im pomoći, oni su izgubljeni. Ali mi ne smijemo dozvoliti da nam djeca, da nam mladi budu izgubljeni. Oni moraju znati istinu da su partizanski borci u NOB-u izvojevali pobjedu, da su se

borili na pobjedničkoj strani saveznika antifašističke koalicije. Poslije oslobođenja i razvoja zemlje, otvarala su se nova radna mjesta, zemlja je uvedena među razvijene zemlje.

Još nešto. Par mjeseci prije završetka Drugog svjetskog rata, u Potsdamu (to je na periferiji Berlina) su se zadnji puta našla „velika trojica“: Roosevelt, Churchill i Staljin. Tada je sve bilo jasno i vrlo skoro se očekivala pobjeda antifašističke koalicije pa su zaključili da svi režimi i države stvorene voljom nacifašističkih okupatora i agresora moraju nestati, a države se vratiti u svoj okvir i svoj sadržaj. Nestaju tako Mandžuko u Mandžuriji, slovačka tvorevina, Nedićeva Srbija, Rupnikova Slovenija, Pavelićeva NDH i sve druge slične nacifašističke tvorevine. Što bi se kod nas dogodilo da nije bilo partizana i NOB-a? Vratila bi se unitarna Kraljevina Jugoslavija i kralj Petar II. Karađorđević i njegov ministar obrane Draža Mihailović.

Međutim, „veliki Hrvati“ ništa ne razumiju, ne shvaćaju što bi se u takvoj situaciji dogodilo s Hrvatima, da su svi bili ustaše? Misle da bi saveznici ostavili

Odlikovani antifašistički borci i antifašisti sa Stjepanom Mesićem i potpredsjednikom SABA RH Brankom Grošetom na osuđenoj terasi dubrovačkog hotela „Adria“

NDH i Pavelića? Nema šanse, vratio bi se kralj i Draža, jednu trećinu Hrvata bi pobili, jednu trećinu natjerali u bješkstvo, a preostala bi se trećina asimilirala i danas bi o Hrvatima govorili kao o Traćanima, Ilirima, Keltima i drugim koji su nekada bivali na ovim prostorima. To se nije dogodilo upravo zahvaljujući veličanstvenoj Narodnooslobodilačkoj borbi. Zahvaljujući povijesti koju su pisali partizanski borci danas imamo Hrvatsku. Ipak se javljaju oni koji, bez ijednog dokaza, vođu i organizatora Narodnooslobodilačke borbe – maršala Tita – proglašavaju zločincem.

Kada govorimo o Titu, malo se vratimo natrag. U okupiranoj Europi organizirati otpor naroda, oslobodilačku vojsku, stvoriti slobodne teritorije i stvoriti državu koja više nije bila unitarna nego federalna i u kojoj je jedna od feda-

tivnih jedinica bila Hrvatska. Ta država je u početku bila po uzoru na Sovjetski Savez do 1948. godine, a poslije toga je bila uporna u svome razvoju, u demokratizaciji. Ta je država završila u otporu opet jednom zavojevaču, Hrvatska se oslobođila i osamostalila na osnovu Ustava SFRJ iz 1974. godine po kojem su republike bile države. Na tome i na NOB-u je nastala Hrvatska, a ne na nebuloznim pričama kvazi akademika koje neki prihvataju i to je problem. Zato je važno da se nalazimo i na ovakvim mjestima i prigodama, da se podsjetimo istine. Jugoslavija je, kažu, bila ista kao sve zemlje iz „željezne zavjese“, a to jednostavno nije istina. S jugoslavenskim pasošem moglo se putovati i raditi po cijelom svijetu. Mi smo do 1951. godine završili obnovu i od tada je išao naš razvoj, stvoreni su giganti koji su zapošlja-

vali po trideset i više tisuća radnika, kao „Đuro Đaković“, „Končar“, „Jedinstvo“, „Prvomajska“, „Jugoturbina“ „Jugoplastika“ i drugi veliki i mali kolektivi. Sve je to stvoreno u desetak godina...

A mi? Od kada smo samostalna hrvatska država, napravili smo trgovine, supermarketete, a što smo napravili od industrije? Uništena je zbog krive privatizacije i pljačke koja još traje i jer su neki „majstori“ rekli da Hrvatskoj treba samo turizam i samo trgovina. Vrlo brzo se pokazalo da je to bilo pogrešno jer bez proizvodnje ne može biti ni turizma ni trgovine. Zato sada Hrvatsku treba reindustrializirati, ali na višoj tehnološkoj razini.

U ime odlikovanih zahvalio se **Ivo Karamatić**, borac NOR-a i sudionik bitaka na Neretvi i Sutjesci.

Krešimir Ladik

Virovitica

Najavljen Muzej židovstva i spomen-park

•Paljenjem šest svijeća u spomen na šest milijuna Židova stradalih u Drugom svjetskom ratu Židovska općina Virovitica obilježila je Međunarodni dan sjećanja na žrtve holokausta. Na mjestu gdje je do 1942. godine bila sinagoga, ispod spomen-ploče koja se nalazi na zgradi trgovine Borovo u središtu Virovitice, u suradnji s Gradom, u Gupčevoj ulici, položeno je cvijeće i zapaljene svijeće

Počast žrtvama holokausta odali su i virovitički gradonačelnik **Ivica Kirin**, pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti **Alen Bjelica**, predsjednik GO SDP-a **Damir Barać**, bivši predsjednik Židovske općine Virovitica **Željko Weiss**, st. te dvadesetak Virovitičana.

Gradonačelnik Ivica Kirin potvrdio je plan da se obnovljena mrtvačnica na Židovskom groblju pretvori u Muzej židovstva, a oko nje temeljito uredi Židovsko groblje i spomen-park.

Ljubo R. Weiss, predsjednik Židovske općine Virovitica podsjetio je na tragičnu sudbinu virovitičkih Židova, na Međunarodni dan sjećanja na žrtve Holokausta, potrebu tolerancije ali i potrebu pojačanih napora u edukaciji o Holokaustu. Zahvalio je svima onima koji su pomogli da Židovska općina Virovitica realizira projekt "Auschwitz, 70 godina poslije".

Spomenuti projekt ostvaren je kroz tri prigodna događaja. Uz natječaj za najbolji esej o temi holokausta i objavu brošure - knjige "Auschwitz, 70 godina poslije" u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica održana su dva predavanja "Drugi svjetski rat, Auschwitz i tolerancija" Žarka Puhovskog te "Život s ocem,

Markom Weissom, 121 729, Auschwitz-Birkenau" Ljube Rubena Weissa.

Marko Weiss odveden je s obitelji u svibnju 1943, preživio je zloglasne logore Auschwitz-Birkenau, logor u varšavskom getu, te Dachau u čijoj blizini je oslobođen 2. svibnja 1945. Od 1964. do 2002, dakle punih 38 godina, vodio je malobrojnu Židovsku općinu Virovitica, brinuo se o Židovskom groblju u

Virovitici: njegovim zalaganjem postavljena je spomen-ploča na mjestu gdje je nekada stajala virovitička sinagoga, srušena 1941. godine. Duže vrijeme zalađao se u Izraelu da se svećeniku Stjepanu Jankoviću, koji je pokušao spasiti židovsku obitelj Weiss u vrijeme Drugog svjetskog rata, dodijeli Medalja Pravednika među narodima što je i ostvareno 1996. godine.

R.I.

Komemoracija na mjestu gdje se nakad nalazila sinagoga u Virovitici

•Predsjednik SABA RH Franjo Habulin primio je 14. siječnja 2015. u Zagrebu izaslanstvo Ruskog saveza veterana koje je predvodio predsjednik Saveza general armije Mihail Moisejev

U ruskoj delegaciji bili su još pukovnik Viktor Šikirin i potpukovnik Oleg Kalinin, generalni sekretar. U izaslanstvu SABA RH bili su i Mladen Matijašec, član Predsjedništva i Miroslav Kirinčić, tajnik SABA RH. Nakon razgovora o dalnjem djelovanju na zajedničkim temama, potpisani je Sporazum o suradnji Ruskog saveza veterana i Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH.

U prijateljskoj atmosferi u prostorijama u Hatzovoju 16, razgovaralo se o programima i području djelovanja dviju organizacija, kao i o komemoracijama koje se obilježavaju na području Republike Hrvatske, a vezane su uz događaje u kojima je važnu ulogu u II. svjetskom ratu imala i Crvena armija.

Požege

•Udruga antifašističkih boraca i antifašista Požege obilježila je na Židovskom groblju Međunarodni dan sjećanja na Holokaust, dan sjećanja na sve žrtve nacističkih režima tijekom Drugog svjetskog rata i sprječavanja zločina protiv čovječnosti

Predsjednica Udruge antifašističkih boraca i antifašista Kata Holjevac podsjetila je na koje su sve teškoće nailazili Židovi u Požegi od početka rata kada im je oduzimana imovina, a oni tjerani na težak fizički rad. No, to je bio samo početak njihova stradanja, jer su uskoro bili svi otpremljeni u logore smrti. Ukupno je u vrijeme rata na području Požege poginulo 112, a spasio se samo jedan dječak Ivica Has kojeg je uzela i sakrila jedna hrvatska obitelj. Obitelj Taborški dobila je priznanje od Države Izrael za to hrabro djelo, koje je tada značilo i mogućnost gubitka života.

Komemoraciji su nazočili Zdravko Ronko, saborski zastupnik, Miroslav

SPORAZUM O SURADNJI SAVEZA ANTIFAŠISTA HRVATSKE I RUSIJE

Sporazuma o suradnji potpisuju general armije Moisejev, predsjednik Ruskog saveza veterana i Franjo Habulin, predsjednik SABA RH

Predsjednik Franjo Habulin spomenuo je velike žrtve koje je imala Crvena armija na Srijemskom frontu, a i kasnije do pobjede 9. svibnja 1945.

General armije Mihail Moisejev čestitao mu je na dobrom poznavanju povijesti i zalaganju da antifašizam u Hrvat-

skoj ima snagu da se suprotstavi raznim oblicima fašizma koji se svakodnevno budi iz blata zla.

Predsjednik Habulin pozvao je generala Moisejeva na Svečanost u Zagrebu u povodu Dana pobjede nad fašizmom, što je on srdačno prihvatio.

M.M.

Dan sjećanja na Židovskom groblju

Vijenci i svijeće za nevine žrtve holokausta u Požegi

Grozdanić, zamjenik župana, Nino Smolčić, predsjednik Gradske vijećnice i Slaven Paponja, tajnik Ureda gradonačelnika. Govoreći o značaju obilježavanja Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta i povijesnim činjenicama o stradanju Židova, Nino Smolčić, predsjednik Grad-

skog vijeća naglas se upitao, što se to dogodi u ljudskom umu da ljudske ruke učine takav horor kojeg se stidi cijeli svijet!

Nakon polaganja vijenaca i paljenja svijeća održana je minuta šutnje, a svi su na grobove, po starom židovskom običaju, stavili kamenčiće.

R.G.

DJELOVATI JOŠ UČINKOVITIJE

• Izborna skupština ZUABA GZ i ZZ sumirala rezultate djelovanja u proteklom razdoblju, usvojila plan aktivnosti za naredni period, te izabrala novo rukovodstvo

Petar Raić

Vrijeme u mandatnom razdoblju između dviju izbornih skupština (2012.-2014. godine) bilo je izuzetno teško uslijed

Mladi antifašisti

Mladi antifašisti Zagreba (sada Mreža antifašistkinja), djeluju u okviru Zajednice udruga. Ostvarili su u izvještajnom razdoblju brojne aktivnosti. Među njima su: organiziranje skupa otpora profašističkom okupljanju u Zagrebu 2012. godine; obilježavanje akcije „Stadion“; sudjelovanje u zagrebačkoj povorci ponosa; čišćenje gradskih fasada od grafičke tematike; organiziranje marša solidarnosti u Zagrebu; organiziranje tribina, radionica, kružoka i koncerta; izdavanje nekoliko brojeva časopisa „Nepokoren grad“ i sudjelovanje na europskom antifašističkom skupu u Ateni 2014. godine.

U narednom periodu, kako je zaključeno, nužna je čvršća suradnja i koordinacija između Zajednice udruga i udruge mladih (Mreže antifašistkinja) u cilju uključivanja većeg broja članstva u planirane aktivnosti.

recesije i relativno lošeg upravljanja državom, kao i otpora antifašizmu i njegovim organizacijama od strane vlasti i utjecaja desnice. Odnos prema antifašizmu, kao civilizacijskoj vrijednosti i odnos vlasti prema antifašistima, poglavito sudionicima NOB-a, nije u skladu s temeljnim načelima Ustava Republike Hrvatske i međunarodnim standardima, kao i sadržajem saborske Deklaracije o antifašizmu. To je, među inim, rečeno u izvještaju o radu (koji je usvojen) i sumiranju rezultata djelovanja u proteklom razdoblju. Nakon rasprave, prihvaćen je plan aktivnosti za naredni period, te izabrano novo rukovodstvo. Za predsjednika Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Grada Zagreba i Zagrebačke županije izabran je Petar Raić. Na kasnije održanoj sjednici Predsjedništva za potpredsjednike izabrani su Marijan Krivec, Stjepan Šafraš i Mladen Matijašec, a za tajnicu Dragica Lovreković. Skup su pozdravili Franjo Habulin, predsjednik SABA RH i Vesna Čavka, voditeljica Ureda za branitelje Grada Zagreba.

Članstvo djeluje u Zagrebu u deset udruga u gradskim četvrtima, a u svim gradovima Zagrebačke županije također ima deset udruga koje povezuju i područja općina u županiji. Broj članova u ZUABA GZ i ZZ je 1578, što je nedovoljno, rečeno je u raspravi. Starosna struktura članstva kreće se između 70-80 godina, a spora je i nedovoljna angažiranost udruga na pomlađivanju i prijemu novih članova. Predsjedništvo je održalo šest redovnih i dvije izvanredne sjednice (zbog pritužbi bivšeg predsjednika ZUABA GZ i ZZ na tajnicu-blagajnicu, što je Predsjedništvo osudilo i odbacilo, te opozvalo predsjednika i izabralo novog, kao i kooptiralo novog člana Nadzornog odbora).

Jedna od težišnjih aktivnosti bila je i obilježavanje važnijih događaja iz antifašističke borbe, održavanje svećanih skupova, akademija i komemoracija, kojima se nastojalo obogatiti program novim sadržajima, društvenim tribinama i tematskim raspravama, razgovorima sa sudionicima događanja iz NOB-a, izložbama, pohodima mjestima značajnim za NOB, ali i Domovinski rat. U tome se nastojala poticati suradnja sa školama, kulturnim i sportskim društvima, a posebno sa udružama

Spomenička baština

Na planu brige o spomeničkoj baštini NOB-a postignuti su djelomični rezultati. Redovito su se obilazila spomen-obilježja NOR-a, a posebno prije i na Dan antifašističke borbe i uoči ili na Dan sjećanja na mrtve. U izvještajnom razdoblju, UABA „Jug“ i Samobor postavili su spomen-ploču narodnom heroju Kreši Rakiću na omladinskom groblju u Rakovom Potoku i obnovili grobnuču žrtvama ustaškog terora na groblju Odra, a UABA Zaprešić je postavila spomen-ploču Joži Gregorinu u Prudnicama, u povodu 100. godišnjice njegovog rođenja.

U narednom razdoblju zaštiti i skrbiti za spomeničku baštinu valja posvetiti veću pozornost, temeljem zaključaka SABA RH, a u suradnji sa konzervatorskim odjelima Županije i Grada Zagreba (tražiti izvode iz prostornih planova gradova i općina, popis spomeničke baštine, evidentiranje svih spomen-obilježja kod nadležnih tijela državne i lokalne uprave...).

proisteklim iz Domovinskog rata. Kako je istaknuto, u radu nekih UABA sudjeluje sve veći broj branitelja i dragovoljaca Domovinskog rata koji cijene antifašizam kao bitan čimbenik u stvaranju Republike Hrvatske. Primjerena je suradnja i s Forumom seniora SDP-a Grada Zagreba i Zagrebačke županije, a posebno s njihovim odborima za njegovanje tradicija NOB-a i Domovinskog rata. Ostvarena je bliska suradnja s nevladinom organizacijom Documenta, a dio udruge nastavio je uspješnu suradnju s udružinama boraca NOR-a u Sloveniji, BiH, Srbiji i Italiji.

Predsjedništvo i udruge se obvezuju da i nadalje ostvaruju sadržaje programskih načela, a u narednom periodu, kako je nagrađeno na skupu, valja sačuvati jedinstvo članova u udružinama te jačati organizacije kroz aktivnosti na terenu, borbom za istinu i tekovine NOB-a. Naglašena je i potreba intenziviranja aktivnosti na omasovljavanju i podmlađivanju, te prijemu novih članova, posebno mladih, ali i svih onih koji poštuju NOB i njene tekovine i Statut SABA RH.

B. M.

•Na komemorativnom skupu u povodu 73. obljetnice stradanja nevinih žrtava, odana im je počast polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća pred spomen-kosturnicom

ZLOČIN KOJI SE NIKAD NE BI SMIO PONOVITI

Odavanje počasti nevinim žrtvama pred spomen-kosturnicom

S pomen-obilježje u Prkosu Lasinjskom, posvećeno žrtvama jednog od prvih masovnih zločina ustaša u Drugom svjetskom ratu, već po tradiciji pohodi poveća skupina poklonika antifašizma svakog 21. prosinca. Na komemorativnom skupu u povodu 73. obljetnice stradanja nevinih žrtava, odana im je počast polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća pred spomen-kosturnicom (rad arhitekta Aleksandra Friedreicha), u koju su pokopana tijela 478 stradalih iz sela Prkos, zajedno s oko tisuću pogibijenih u obližnjoj šumi Brezje.

Uz mještane, povratnike i njihovu rodbinu komemoraciji su nazočili Siniša Ljubojević, karlovački dožupan, Željko Prigorac, načelnik općine Lasinja, Branko Jovičić, načelnik općine Gvozd, Mićo Zatezalo, dogradonačelnik Ogulina i Rade Kosanović, potpredsjednik Srpskog narodnog vijeća. O događajima koncem 1941. godine i pokolju u Prkosu govorili su Mile Vučetić, potpredsjednik ZUABA Sisačko-moslavačke županije (u svojstvu izaslanika Franje Habulina, predsjednika SABA RH), Mile Knežević, iz Sekcije boraca 1. korpusa NOVH i Danica Mičić, nezavisna vijećnica u Općinskom vijeću Lasinja.

Stradanje Prkosa uklapa se u opću golgotu tadašnjeg kotara Vrginmost, u kome su tijekom NOR-a pobije-

ne, poginule ili umrle 10.384 osobe - partizani i civili. Samo selo Prkos dalo je 119 partizana, od kojih su 23 poginula, a njihova imena nalaze se na spomen-kosturnici. Masakr u Prkosu bio je Ivanu Goranu Kovačiću inspiracija za poemu „Jama“, a Vladimиру Nazoru za pjesmu „Majka pravoslavna“ (inače, na tom području su čamcem preko Kupe u partizane otišli i Nazor i Kovačić).

Ofenziva je počela u noći 20/21. prosinca 1941. godine iz pravca Lasinje i Bućice. Najprije je opkoljeno srpsko selo Prkos, koje je do temelja spaljeno i uništeno. U nastavku ofenzive od Dugog Sela do Bovića uhvaćeno je i ubijeno još oko tisuću ljudi. Ustaške metode ilustrira i slučaj žandarmerijskog narednika u Lasinji Petra Nikolića, Hrvata, u prvi mah zadovoljnog stvaranjem tzv. NDH, koga su ustaše ubile zajedno

sa ženom i dvoje djece, jer je pokušao pismom (kojeg su se ustaše domogle) upozoriti stanovnike Prkosa o pripremanom ustaškom napadu.

Prkos je prije Drugog svjetskog rata imao oko 700 stanovnika, a 1991. godine oko 130. Svi su oni izbjegli za vrijeme „Oluje“. Novi rat (devedesetih) uzeo je danak u svim selima u okolini – selo Lasinja su krajinske formacije temeljito opljačkale 1991. godine, a slično je prošao i Banski Kovačevac. U Prkosu sada živi četrdesetak ljudi, uglavnom starije dobi koji su se vratili iz izbjeglištva. Prije dvije godine, otkriven je obnovljeni spomenik, koji se razlikuje od ranijih godina kada su „nepoznati počinitelji“ u više navrata oštetili mramornu ploču na spomen-kosturnici – danas primjereno održava.

B. M.

Zagreb

Dodijeljene nagrade „Gojko Nikoliš“

Nagrada za doprinos afirmaciji antifašizma „Gojko Nikoliš“ za 2015. godinu Srpsko narodno vijeće posthumno je dodijelilo nedavno preminulom Adamu Dupalu, sudioniku Narodnooslobodilačke borbe i istaknutom članu Saveza antifaši-

stičkih boraca i antifašista Republike Hrvatske. Kako je na svečanosti istaknuto, „Dupalo je bio čovjek koji je hodao uspravno cijeli život i koji je dostojanstveno branio sve vrijednosti koje su stvorene i usvojene u antifašističkoj borbi. Bio je dosljedan

borač za antifašizam i enciklopedist NOB-a Korduna i Banije“.

Nagrada „Nikoliš“ dodijeljena je i Oliveru Frliću, intendantu riječkog Hrvatskog narodnog kazališta za doprinos njegovanjem i promoviranjem antifašističke misli.

R. I.

Reprint izdanja knjige o mukama logoraša u Auschwitzu

•U povodu Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta te 70. godišnjice oslobođenja Auschwitza i završetka Drugog svjetskog rata, u auli Srednje škole Hrvatski kralj Zvonimir 27. siječnja 2015. godine održana je promocija reprinta knjige „U paklu su zvijezde ravnodušno sjale“ Svetlane Volarić, kao i otvorene istoimene izložbe

Tijekom jednosatne prezentacije u zadnjoj organizaciji Udruge antifašističkih boraca i antifašista otoka Krka i srednje škole, o samoj knjizi, izložbi, ali i načinu na koji Krčani već godinama obilježavaju Međunarodni dan sjećanja na žrtve holokausta, kazivali su redom ravnateljica **Durdica Cvitkušić**, predsjednik UABA otoka Krka **Darko Fanuko**, profesorica povijesti **Gordija Marijan**, direktor Naklade Kvarner **Franjo Butorac**, gradonačelnik **Darijo Vasilic** i predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije **Dinko Tamarut**.

Već desetu godinu zaredom, sukladno odluci Generalne skupštine Ujedinjenih naroda, tumači na početku Cvitkušić, 27. siječnja obilježava se Međunarodni dan sjećanja na žrtve holokausta. Naša škola izabrana je kao mjesto ove promocije i izložbe, zašto što već punih deset godina, različitim aktivnostima, obilježava taj dan, smatrajući pritom itekako važnim generaciju mladih poučiti o onome što je bilo, o silnim nevinim žrtvama holokausta i genocidu, kako se taj nemili povijesni trenutak više nikada ne bi ponovio.

Nakon što je pozvao na razumijevanje, toleranciju, ravnopravnost i sve ostale vrijednosti što ih njeguje suvremenim antifašizam, **Darko Fanuko** je okupljenima otkrio kako se čak 180 otočana tijekom Drugog svjetskog rata zateklo u mnogim logorima diljem Europe, s time da ih se 60 više nikada nije vratio, a one koji jesu smrт je uglavnom zaticala dvije do tri godine po završetku rata.

O brojnim aktivnostima škole vezanim uz promicanje tolerancije, govorila je **Gordija Marijan**, izdvojivši međunarodni projekt Šafran koji, uz sadnju lukovice Šafrana te praćenje njezina klijanja i rasta, na plastičan način mlađe upoznaje s temom holokausta, podižući ujedno svijest o opasnostima diskrimi-

nacije, predrasuda i nesnošljivosti. Drugi školski projekt, nastavlja Marijan, koji se provodi u suradnji s UABA otoka Krka je Vlak sjećanja, također međunarodna inicijativa kojom se daje prilog sjećanju na mnoge žrtve Auschwitza. Kako bi petero mladih Krčana iznova sudjelovalo u ovome projektu te vlakom krenulo prema

što je rukopis objavljen pred više od 50 godina, on je izrazito moderan jer govori o Čovjeku koji je logoraš, međutim Svetlana Čovjeka prepoznaje i u vojniku, a upravo po tome možemo iščitati veličinu ljudi koji su preživjeli takvu patnju i suočili se s jednom teško razumljivom stravom. Tekst stoga pruža autentičnu sliku logorskog života i promišljanja, s grubom borbom za preživljavanje koja se odvijala među logorašima, ali i s mnogo toplih, ljudskih detalja, najočitijih u trenucima međusobnog pomaganja.

„U paklu su zvijezde ravnodušno sjale“, prvi je put objavljena u nakladi beogradskе Prosveće 1966. godine, a pretisak kojeg danas promoviramo, u odnosu na original, bogatiji je za dio autoričnog slikarskog opusa, u kojem, kao i u knjizi, na jedan potresan način dokumentira svoje logoraške dane, za-

Darko Fanuko govorio na skupu o holokaustu

Auschwitzu, gdje će s učenicima iz čitave Europe dobiti priliku sudjelovali u svečanoj komemoraciji, potrebno je da se odažovu natječaju (otvorenom do 01. ožujka) koji je svoje uporište, s ciljem poticanja na kritičko mišljenje i kreativno izražavanje, pronašao upravo sadržaju danas promovirane knjige.

Rukopis „U paklu su zvijezde ravnodušno sjale“, ocjenjuje **Franjo Butorac**, predstavljajući sjajan predložak za promišljanje. Naime, Svetlana Volarić ispisala je dvjestotinjak stranica o paklu kojeg je proživjela u jednome dijelu svoje mladosti, o paklu u kojem su zvijezde ravnodušno sjale, o jednom od najzloglasnijih koncentracijskih logora Auschwitzu kojeg slobodno možemo nazvati tvornicom smrti. Međutim, ono što ovu knjigu izdvaja od ostalih, navodi Butorac, jest jedna toplina ili jasno demonstrirana ljudska potreba da se zlo potisne u drugi plan, a da ono dobro izade u prvi, odnosno da ljubav prestigne mržnju, a razumijevanje želju za osvetom. Bez obzira

ključuje Butorac.

U Auschwitzu je pogubljeno više od milijun ljudi, podsjeća **Darijo Vasilic**, stoga nam je dužnost svake godine prisjetiti se nedjela nacističkog režima, a svima nama to bi trebala biti podloga za izgradnju budućnosti u kojoj ćemo zagovarati otvorenost, slobodu, demokraciju i sve ostale hvalvrijedne oblike demokratskog izražavanja.

Ovih smo dana posjetili mnoge škole, istaknuo je **Dinko Tamarut**, i u mnogim smo mjestima odali počast žrtvama nacističkog režima, a ono što sa zadovoljstvom možemo prenijeti jest činjenica kako smo na području čitave županije uspjeli animirati i privući mnoge mlađe ljudi koji će sigurno postati (pre)nosiljci novih ideja, ali i poštovanja prema svim žrtvama.

Izložbeni dio ovog programa kojeg čine slikarske impresije Svetlane Volarić zajedno s listom svih otočkih logoraša mogao se u auli srednje škole razgledati do 10. veljače

Igor Gržetić

Obnoviti spomen-kompleks Petrova gora

♦Osnovan Odbor za obnovu devastiranog spomen-obilježja na Velikom Petrovcu i u području prve partizanske bolnice na Petrovoj gori

Održana je prva sjednica Odbora za obnovu spomen-obilježja Petrova gora (inicijatori **Branko Božić**, tajnik Sekcije boraca 1. korpusa, **Dušan Krvokuća** iz Skakavca i **Branko Kljajić**, predsjednik Saveza udruga antifašista Karlovačke županije). Za predsjednika Odbora izabran je **prof. dr. sci. Svetozar Livada**, za potpredsjednika **Rade Kosanović**, predsjednik VSNM-a Karlovačke županije i za tajnicu **Lela Bačun** iz UABA Črnomerec (Zagreb). Odbor za sada broji 27 članova iz Zagreba, Karlovca, Vojnića, Krnjaka, Petrinje, Siska i drugih općina i gradova s područja Karlovačke i Sisačko-moslavačke županije, ali i iz Velike Kladuše (BiH). Među članovima su i **mr. Ivan Fumić**, potpredsjednik SABA RH, **Juraj Hrženjak** i **Vinko Šunjara**, istaknuti antifašisti, **Martin Jendrašić**, počasni predsjednik Saveza udruga antifašista Karlovačke županije, **dr. Đuro Zatezalo**, povjesničar, **Petar Fleković**, nekoć predsjednik Izvršnog vijeća SR Hrvatske i **Rade Pavlović**, tadašnji ministar poljoprivrede koji je rukovodio izgradnjom spomenika. Kako je rečeno na sjednici, Odbor se može proširiti i drugim članovima koji mogu biti od pomoći u obnovi tog kompleksa.

Na sjednici je, između ostalog, istaknuto da spomenik na Velikom Petrovcu, rad kipara **Vojina Bakića**, danas svjedoči o kontinuiranoj devastaciji i pljački. Iako svakog proljeća aktivisti SNV-a, SDSS-a i mladi antifašisti okolnih općina temeljito pokose travnjak i oplijeve sav korov na prilazu spomeniku, sada je opet sve zaraslo. Nastavljeno je s kradom, ovaj put kamenih kocaka

Petrova gora - nekad

s prilaznog stubišta, gdje je i kosturnica pokopanih partizana. Poklonici antifašizma koji redovito svake godine više puta pohode spomen-područje Petrova gora, odajući počast poginulim partizanima i žrtvama fašizma, svjedoci su vandalskog iživljavanja. Počelo je za vrijeme ratnih operacija u Oluji, a poglavito poslije nje. Sve što je podsjećalo na NOB i antifašizam, bilo je izloženo totalnom uništavanju. Spomenik u svojim temeljima još uvijek odolijeva „čerupanju“. Prostor i objekti glasovite partizanske bolnice također su devastirani. Počelo je rušenjem stabala na Partizanskom groblju, a nastavljeno izvlačenjem trupaca preko samog groblja koje je potpuno uništeno, kao i većina drvenih baraka i zemunica. U ovom slučaju poznat je počinitelj, kao i državni organ koji bi po zakonu trebao uredovati, ali se do sada ništa nije dogodilo.

Odbor bi trebao doći u posjed originalne dokumentacije prema kojoj su građeni objekti, utvrditi štetu koja je nastala na spomen-području i prijaviti nadležnim državnim organima počinitelja, te uspostaviti kontakte s međunarodnim organizacijama, kako bi se projekt obnove kandidirao i za sredstva Europske unije. U raspravi su izneseni brojni prijedlozi kako i što učiniti, što treba biti „prvi korak“, kome se obratiti za pomoć...

Petrova gora - danas

Upozorenje je i na imovinsko-pravnu zavrzlamu koju bi najprije valjalo riješiti, jer se kompleks na Petrovcu nalazi u sastavu triju općina (Vojnić, Vrginmost i Topusko) i dviju županija (Karlovačka i Sisačko-moslavačka), a bez „čistih“ imovinsko-pravnih odnosa ne može se računati na sredstva Europske unije.

Ove godine obilježava se i 70. obljetnica pobjede nad fašizmom, pa bi u sklopu tog jubileja i Glavnog državnog odbora za tu proslavu trebalo uključiti i problem obnove spomen-područja Petrova gora. Formđirano je izaslanstvo (**Svetozar Livada**, **Tatjana Holjevac**, **Juraj Hrženjak** i **Đuro Zatezalo**, a njima bi se trebali priključiti i saborski zastupnici **Damir Mateljan** i **Milorad Pupovac**), koje bi se sastao s nadležnim u Vladu RH, odnosno Ministarstvu kulture, kako bi se što prije krenulo u obnovu kompleksa.

Petrova gora utkana je u cijelu hrvatsku povijest. Iz Petrove gore i njezine okolice još je **Ljudevit Posavski** zadao udarce Francima. Na njoj je poginuo **Petar Svačić**, braneći Hrvatsku od Mađara. U njoj i oko nje izražen je otpor turskim osvajačima. Tu se stvarao otpor germanizaciji i mađarizaciji Hrvatske. Među najslavnije dane legendarne Petrove gore svakako spada otpor fašističkoj okupaciji Hrvatske.

Već 1941. godine u Petrovoj gori je formirano 15 partizanskih odreda i osnovana prva cjelovita partizanska bolnica u Hrvatskoj. Fašisti su prosinca 1941. i u proljeće 1942. godine moćnom vojskom osvajali i opkoljavali Petrovu goru, ali unatoč masakru nad nedužnim ženama, djecom i starcima, usprkos spaljivanju sela i pljački sirotinje, neprijatelji nisu uspjeli ovladati Petrovom gorom, čak ni u vrijeme 4. ofenzive početkom 1943. godine. Nisu uspjeli otkriti gdje su podzemne i nadzemne bolnice (bilo ih je osam), tehničke radionice, pekare, gdje se tiskaju „Vjesnik“ i „Naprijed“, i gdje je privremeno lociran Glavni štab Hrvatske. Samo u razdoblju od 1941. do 1945. godine Petrova gora postala je grobnicom 1700 boraca i više od 2500 civilnih žrtava koje su u borbi i ofenzivama pobili fašisti. Iz Petrove gore širo se plamen ustanka na Žumberak i Pokuplje, na Baniju i Cazinsku krajinu.

B. M.

ENERGIČNO ZAHTIJEVAMO DA SE MAKNE USTAŠKI POKLIČ SA SPOMENIKA 9. BOJNE HOS-a U SPLITU

•Udruga antifašističkih boraca i antifašista Splita objavila je priopćenje u kojem ističe da je s konsternacijom primila obavijest da je na spomenik 9. bojne HOS-a u ulici R. Boškovića u Splitu „pod okriljem noći“ upisan fašistički - ustaški pozdrav *Za dom spremni*

Skonsternacijom smo primili i izjavu gospodina pukovnika Marka Skeje „kako nije znao ništa o slovima ni o paroli“. Kakvog li licemjerja. Naime, listajući facebook IX. bojne HOSA „Rafael vitez Boban“, utvrdili smo da je još 24. prosinca 2014.g. bila objavljena sljedeća vijest:

„Sretan i blagoslovjen Božić želi Vam Udruga IX. bojna HOSA „Rafael vitez Boban“ zajedno s administracijom stranice. Evo jedno malo iznenadenje za sve Vas, a i nas. Spomenik je izmijenjen i postavljen onako kako je bio planiran“. Uz tekst je priložena slika Spomenika na kojoj je vidljivo da je ispod hrvatskog grba napisan zloglasni poklič „Za dom spremni“.

Početkom rujna 2014.g. naša je Udruga osudila oštećenje spomenutog spomenika crvenom bojom, izražavajući žaljenje što istodobno od branitelja izostaje osuda atakanja na spomenike antifašizmu. Ipak i tom smo prilikom izrazili želju za prevladavanjem antagonizma između bra-

nitelja i antifašista koji ionako nema povjesno uporište.

Najnoviji primjer, nažalost, pokazuje da smo bili vrlo naivni kada smo povjerivali u dobre namjere braniteljskih udruga. Nakon svega čak možemo izraziti sumnju da je zasipanje spomenika crvenom bojom bio samo paravan da se pri „čišćenju“ spomenika izmjeni tekst i upiše ustaški poklič *Za dom spremni*.

Priča o tome da je poklič *Za dom spremni*, na kojega se pozivaju branitelji, ali i oni koji ne poznaju povijest, je priča za malu djecu. Čini se da određene braniteljske udruge ili pojedinci iza njih i dalje ne prežu od javnog veličanja ustaške NDH i njene fašističke prošlosti. Zato energično zahtijevamo od organa državne vlasti da poduzmu Zakonom obvezujuće mјere, kako bi se sa spomenika uklonile nelegalne izmjene i isti vratio u prvotno stanje.

Predsjednik UABA Split
Prof.emeritus dr.sc. Josip Milat

Zadar

Miljenko Letinić novi predsjednik UABA

•Udruga antifašističkih boraca i antifašista grada Zadra izabrala je novo vodstvo te će u sljedećem mandatu od dvije godine udrugu voditi novi predsjednik Miljenko Letinić, umjesto dosadašnjeg Nikole Budije. Letinić je po zanimanju veterinar, a kako nam je rekao, potječe iz partizanske obitelji s Dugog otoka te je većina njegova mjesta bila na antifašističkoj strani u II. svjetskom ratu

Prihvatio sam se ove funkcije jer sam osjetio potrebu da se Narodnooslobodilačka borba prikaže u istinskom svjetlu. Imamo priliku vidjeti da postoje određene snage koje žele prikazati da je sve to bio uzaludan posao. Naš glavni posao je pokazati tu borbu u pravom svjetlu te da mladima prenesemo ono što je ta borba bila i što je značila te zbog čega su se naši djedovi i očevi borili, kazao je novi predsjednik Miljenko Letinić.

Osim obilježavanja svih važnih obljetnica i borbe za povrat barem nekolicine imena ulica u Zadru koje su do devedesetih nosile antifašističke nazive, uduga kreće i u neke nove projekte. Ove godine planiraju organizacije izložbi, obilježavanje 70. obljetnice pobjede nad fašizmom, sudjelovanje u raznim humanitarnim akcijama, ali i promociju anti-fašističkih vrijednosti.

- Želimo u Zadar dovesti izložbu „Partizani kakve još niste upoznali“, koju smo vidjeli u Dubrovniku. Bilo bi dobro

izložbu organizirati u nekom od muzeja, ali ne znam još kakav je program u gradu te se oko toga želimo angažirati. Osim toga ove godine se obilježava i 70. godina pobjede nad fašizmom što bi trebali obilježiti. Postoje razne humanitarne akcije, poput donacije knjiga u koje se želimo uključiti, a tu su i naši članovi kojima je potrebna pomoć. Također, u

Zadru niti jednom pločom nije obilježen dan kada je Zadar priključen matici zemlji Hrvatskoj, a to je značajan datum i za Zadar i za zemlju, kazao je Letinić.

Donedavni predsjednik Nikola Budija odlučio se povući s tog mјesta, a rad će nastaviti u jednom od tijela predsjedništva udruge.

Z.L.

ANTIFAŠISTI I ALKA SU PONOS CETINSKE KRAJINE!

♦Udruga antifašističkih boraca i antifašista Cetinske krajine Sinj reagirala je na neprihvatljive izjave i laži don Josipa Dukića koje je iznio prilikom promocije nove knjige Ivana Kozlice 'Alka u politici – politika u Alki', održanoj 18. prosinca 2014. godine u Alkarskim dvorima

Upriopćenju za javnost UABA Sinj kaže da je prigodom predstavljanja knjige „Alka u politici – politika u Alki“ autora Ivana Kozlice, u izdanju Kulturnog društva Trilj i Hrvatskog centra za ratne žrtve, izneseno niz insinuacija i ocjena koje ne odgovaraju istini, a sa ciljem narušavanja ugleda nekadašnjih alkarskih dostojanstvenika i proglašavanjem istih ratnim zločincima. Izvjesni gospodin don Josip Dukić, jedan od predstavljača, optužio je bez ikakovog srama niz uglednih Sinjana, antifašista, narodnih heroja, alkarskih vojvoda, da su na osnovu samo njemu znanih dokaza počinili zločine od Bleiburga do Cetinskog kraja.

Udruga antifašističkih boraca i antifašista Cetinske krajine, braneci dignitet i čestitost Sinjana, alkarskih uglednika, antifašista i partizana smatra da je proglašavati alkarske vojvode **Vicu Buljana, Bruna Vuletića i Peku Bogdana** ratnim zločincima, kao i sve druge spomenute partizane antifašiste, a bez ikakvih relevantnih dokaza, prije svega zločesto i neprimjereno. Ali s neprikivenim ciljem poništavanja tekovina antifašizma i neprocjenjivog doprinosa koji su ti ljudi tijekom svog životnog vijeka dali gradu Sinju, Cetinskoj krajini i samoj Alki.

„Kako drukčije razumjeti tvrdnju don Dukića da je u vrijeme 2. svjetskog rata Alka bila hrvatska. Ako je da don Josipa Dukića i njegove istomišljenike hrvatska Alka ona koja se održavala u kvislinškoj tvorevini, podjeljenoj između Nijemaca i Talijana, onda je takvom držite, a hrvatski narod je kroz antifašističku borbu rekao što misli o takvoj 'hrvatskoj' Alki. Takve tvrdnje su uoči velikog jubileja sramota za Viteško alkarsko društvo, grad Sinj i cijelu Cetinsku krajinu“, kaže se u priopćenju.

Alkarske vojvode koje se želi prikazati zločincima, potječe iz starih, uglednih, bogatih i katoličkih sinjskih obitelji s dugom alkarskom tradicijom. „Isti će, kroz NOB, od narodnih tribuna, narodnih heroja, zapovjednika proslavljenih partizanskih dalmatinskih jedinica (koje se ovdje žele proglašiti zločinačkim) i istinskih antifašista boraca za slobodu, kroz poslijeratno razdoblje izgradnje

i obnove domovine pa sve do svoje smrti, ostati upamćeni kao veliki Sinjani i alkarske vojvode koji su Alku obnovili i digli na nivo koji zasluguje. Etiketiranje ovih ljudi zločincima, direktno je atak na antifašizam kao jedan od temelja Republike Hrvatske i zamjena teza s pozicije politike suprotnoga pola, dakle nacifašizma. Nije prvi put da Dukić ne govori istinu, optužujući partizansku narodnooslobodilačku vojsku za zločine u potkamešničkim selima, gdje su činjenice i svjedočanstva preživjelih pokolja neupitna, da je zločin počinila njemačka okupatorska vojska i pomagači "hrvatskog predznaka".

„Don Dukić navodi da se u periodu iz 2.

svjetskog rata dogodila agresija na svijest ljudi cetinskog kraja kada su partizani komunisti prvi put od 1715. godine protjerali iz Alke Gospu, franjevce i ateizirali Alku. Takav stav velika je uvreda svećenika Dukića prije svega svim vjernicima koji su u tom periodu učestvovali u Alci uz mnogo poštivanja i visokog stupnja međusobnog uvažavanja. Pa nisu valjda, don Dukiću, u Alki bili samo bezbožci. Alku su uvijek trčali i u njoj sudjelovali ljudi različitih političkih i vjerskih opredjeljenja, uz međusobnu toleranciju i uvažavanje. Nebesku zaštitnicu, čudotvornu Gospu Sinjsku stavljati u kontekst protjerivanja, nekulturno je i nečuveno i s tog aspekta izrečena uvreda ima posebnu težinu.“

Udruga antifašističkih boraca i antifašista Cetinske krajine, uz ostalo ističe da Alka, kao hrvatska kulturna baština najviše kategorije, zasluguje relevantnu povijesnu istinu koja neće izlaziti iz već poznate radionice, istinu bez bilo koje političke konotacije, što nažalost ovdje nije slučaj.

Alkarski vojvoda Bruno Vuletić s predsjednikom Tomom Šimacem u Sinju 1979. godine

„Za knjigu povijesno kulturnog štiva neuobičajeno je i iznenađujuće da editor bude Hrvatski centar za ratne žrtve, čija je osnovna djelatnost prikupljanje podataka, prebrojavanje i registriranje žrtava rata. Htjeli bismo ostati uvjereni da se knjiga ne bavi prebrojavanjem žrtava rata. Ako dojam ne vara, predstavljanje knjige, autora i predstavljača don Josipa Dukića, da se naslutiti da je ova knjiga izšla iz politički obojene jednosmjerne ulice. Ukoliko se pokaže da ovaj uradak izlazi van realnog konteksta vremena i prostora koji obuhvaća, sva nepravda nanesena Alki i Sinju mora biti ispravljena objektivnom recenzijom. Ova udruga će tražiti od državne organizacije antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske i šire javnosti zaštitu od ovačkih nasrtaja na tekovine antifašizma, koje su temelj hrvatske državnosti, kao i naših Sinjana, antifašista alkarskih vojvoda“, kaže se, uz ostalo na kraju priopćenje kojeg potpisuje predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista Cetinske krajine Sinj Stipan Samardžić.

PRIMJERENO ORGANIZIRAN SUSRET ANTIFAŠISTA

•Na „satu povijesti“, u bogatom kulturno-umjetničkom programu i zajedničkom druženju sudjelovalo više od tri stotine poklonika antifašizma

Inicijativa UABA „Jug“ Zagreb reallizirana je uspješno koncem prošle godine. Pod pokroviteljstvom ureda za branitelje Grada Zagreba, a u organizaciji Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Grada Zagreba i Zagrebačke županije, te Sekcije boraca 6. korpusa ŠABA RH u dvorani „Globus“ na zagrebačkom Velesajmu upriličen je susret poklonika antifašizma.

Počelo je svojevrsnim „satom povijesti“. **Stjepan Šafran**, potpredsjednik ZUABA GZ i ZZ govorio je o formiranju 1. proleterske narodnooslobodilačke udarne brigade, kada je započelo novo razdoblje NOR-a, koje je potrajalo kao razdoblje brigada skoro godinu dana. Počelo je u Rudom 22. prosinca 1941. a zahvatilo je Hrvatsku u ljetu 1942. godine. Tačke su jedinice bile nužno potrebne rukovodstvu NOP-a jer se pomoću brigada namjeravalo preokrenuti postojeću situaciju i iz defenzive prijeći na ofenzivnu djelovanja.

Tema skupa bila je Omladinska narodnooslobodilačka brigada „Joža Vlahović“. Preživjelih boraca brigade je malo, a u Zagrebu gdje djeluje Sekcija još ih je manje, pa su ratni veterani i poklonici vezani za tu partizansku jedinicu organizirani kroz djelovanje i aktivnosti u Sekciji boraca 6. korpusa ŠABA RH. Povod da se više progovori o 16. omladinskoj NOU brigadi „Joža Vlahović“ je i 72. obljetnica (formirana je 30. prosinca 1942. godine). O trnovitom borbenom putu brigade kazivao je njezin ratni pripadnik **Franjo Cvrtila** (opširan tekst u povodu 70. obljetnice brigade „Glas“ je donio u broju 83), koji je posebno pozdravio nazočne suborce **Franju Ergiju, Josipa Stanišića, Katarinu Panić, Jovicu Mandića i Franju Bukovića**. Cvrtila je podsjetio da je brigada formirana u selu Gornjim Borkima kod Daruvara od 1. bataljuna 12. NOU brigade,

2. bataljuna kalničkog NOP odreda i jednog bataljuna 2. slavonskog NOP odreda kao 16. hrvatska NOU brigada (29. lipnja 1943. godine dobila je naziv Omladinska narodnooslobodilačka brigada „Joža Vlahović“). Prvi komandant je bio **Rade Knezević - Tihi**, politički komesar **Marijan Cvetković**, zamjenik komandanta **Đuro Dulić**, zamjenik komesara **Vlado Mutak**, a načelnik štaba **Mijo Bobetko**. „Brigada je bila i ostala ponos Slavonije, cijele Hrvatske i ukupne antifašističke borbe naroda Jugoslavije. Svoje mlade živote dalo je za našu slobodu preko dvije tisuće boraca i starješina“, zaključio je Cvrtila.

Skup su pozdravili **Zlatko Garelijić**, savjetnik za obranu Predsjednika Republike, **Zdravko Čokić**, viši savjetnik gradonačelnika Grada Zagreba, **Franjo Habulin**, predsjednik SABA RH, **Petar Raić**, predsjednik ZUABA GZ i ZZ i **Kata Holjevac**, predsjednica UABA Požega te najstarija članica UABA „Jug“ Zagreb, prvoborac **Marija Juraković** (94 godine).

O narodnom heroju Joži Vlahoviću kazivala je **Bernarda Bertović**, najmlađa članica Predsjedništva UABA „Jug“ Zagreb, a sjećanje na brata revolucionara Josipa Jožu Vlahovića evocirala je njegova sestra **Marija Tomić**. U kulturno-umjetničkom programu **Dubravko Sidor** je recitirao stihove **Vladimira Nazora** „Titov naprijed“ i „Čamac na Kupi“. Po prvi puta nastupio je i Partizanski zbor pod ravnateljem **prof. Ivana Kačurova**. Otpjevali su državnu himnu, a kasnije znane partizanske pjesme „Po šumama i gorama“, „Oj Mosore, Mosore“, „Druže Tito, ljubičice bijela“...

Nakon ručka, uslijedilo je druženje. Do kasnih popodnevnih sati uzvanike je zabavljao bend „Melem“ iz Zagreba.

B. M.

Omladinske jedinice

Omladinske jedinice u NOR-u bile su vojne formacije sastavljene od omladinaca. Najveći dio omladine borio se u brigadama, partizanskim odredima i bataljunima koji nisu imali naziv – omladinski.

U Lici je u ožujku 1942. godine formirana Omladinska četa u Donjem Lapcu, u lipnju po jedna omladinska četa u sastavu 2. i 3. ličkog NOPO; a u studenom i u Ličkom NOPO. Omladinski bataljun „Joža Vlahović“ formiran je lipnja 1942. godine, poslije završenog tečaja pri Štabu 1. operativne zone Hrvatske, a tijekom kolovoza je ušao u sastav 4. kordunaške brigade.

Koncem prosinca 1942. godine formirana je 16. hrvatska NOU brigada koja je 29. lipnja 1943. godine dobila naziv Omladinska narodnooslobodilačka brigada „Joža Vlahović“. Ime je dobila po Joži Vlahoviću (1916.-1941.), metalском radniku iz Zagreba, članu SKOJ-a i članu KPJ. Joža Vlahović je zbog revolucionarnog rada nekoliko puta uhićivan. Bio je i sekretar PK SKOJ-a za Hrvatsku i član CK KPJ. Sudjelovao je u radu V. i VI. Zemaljske konferencije SKOJ-a. Kada je vlada Cvetković-Maček zabranila URS (1940. godine), organizirao je s Radom Končarom poznati štrajk u tvornici Siemens. Nakon okupacije zemlje radi na organizaciji NOB-a u Zagrebu, formirajući omladinske diverzantske grupe. Organizirao je glasoviti napad na stražu Sveučilišta ustaške vojnike (4. kolovoza 1941. godine), kod Botaničkog vrta. Uhapšen je 20. kolovoza 1941. godine i nakon zvijerskih mučenja, ustaše su ga strijeljale.

Joža Vlahović bio je omiljen među mlađima u Zagrebu i u Hrvatskoj. Svirao je nekoliko instrumenata, inicirao kulturno-umjetničke priredbe na kojima je i sam sudjelovao. Proglašen je narodnim herojem. Nakon oslobođenja zemlje, brojna kulturno-umjetnička društva u Hrvatskoj nose njegovo ime – posebice je bio popularan KUD „Joža Vlahović“ u Zagrebu.

•Moderna demokracija je nezamisliva ukoliko na ravnopravan način ne uključuje sudjelovanje i žena i muškaraca u svim procesima odlučivanja u javnom i političkom životu – rekla je, među inim Gordana Sobol, saborska zastupnica na skupu u povodu Dana žena

U povodu Međunarodnog dana žena na tribini održanoj u središnjici SABA RH govorila je **Gordana Sobol**, saborska zastupnica, predsjednica Odbora za ravnopravnost spolova pri Saboru RH i predsjednica Foruma žena SDP-a na temu „*Aktivnost žena u javnim institucijama, gospodarstvu i politici*“ (moderatorica **Višnja Hotko**, predsjednica Odbora za koordinaciju udruge žena antifašistkinja SABA RH).

Unatoč činjenici da su pitanja rodne jednakosti dio temeljnih ljudskih prava, a njihova postignuća imaju iznimno važne socijalne i ekonomski posljedice, rodna nejednakost i dalje ostaje prisutna u svim društвima. Žene još uvijek nemaju pristojne poslove koji bi im omogуili samostalnu egzistenciju. Suоcene su s profesionalnom segregacijom i raskorakom u plaćama u odnosu na muškarce. U svim dijelovima svijeta trpe nasilje i diskriminaciju. Nedovoljno su zastupljene u donošenju političkih i gospodarskih odluka. I kad ovo govorimo, ne govorimo samo o nerazvijenim ili malo razvijenim zemljama, govorimo i o zemljama Europe koju često smatramo predvodnicom napretka i civiliziranosti, kazala je Sobol.

Politička participacija

Hrvatska je od svoje samostalnosti prošla različite faze u kreiranju, građenju i provođenju zakonodavnog i institucionalnog okvira, kada je u pitanju područje ravnopravnosti spolova – ustavom iz 2000-te godine ravnopravnost spolova unesena je kao jedna od najvećih vrednota ustavnog poretka, potpisnici smo brojnih međunarodnih dokumenata i konvencija iz područja ljudskih prava, podsjetila je Sobol. Dodala je, kako je Zakonom o ravnopravnosti spolova i drugim propisima zajamčena zaštita od diskriminacije na temelju spola, promiće se ravnopravnost spolova i

O (ne)ravnopravnosti spolova

stvaranje jednakih mogućnosti za žene i muškarce. Kada govorimo o području političke participacije, govorimo o odredbi od najmanje 40% oba spola u svim predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti na svim razinama. Naravno, i sam pogled na sastave lokalnih tijela vlasti, kao i na državnoj razini, pokazuju da se političke stranke ove odredbe ne pridržavaju i kako se čini, ne namjeravaju to uskoro. Najčešći izgovor je da nema dovoljno žena, a istina je da niti jedna od političkih stranaka ne radi sustavno i dugoročno na pitanjima uključivanja žena u politički i javni život, pa tako niti stranka kojoj ja pripadam, tj. SDP, istaknula je Sobol, uvjerenja da je kraj-

nje vrijeme da se ovim pitanjima, pored ženskih foruma i sekcija, počnu baviti i stranačka vodstva i stranke u cjelini, a pitanja rodne ravnopravnosti trebaju postati prioritetna, kako u stranačkim, tako i državnim politikama.

Prema istraživanjima, veliki postotak ispitanih smatra da su kod nas žene još uvijek diskriminirane u javnom i političkom životu – zbog različitih predrasuda i zbog opterećenosti obiteljskim obavezama. Oko 85% ispitanika podržava uvođenje kvota. Kvote kao takve imaju dugu tradiciju u najrazvijenijim demokracijama. Međutim, samo uvođenje kvota i drugih mjera pozitivne diskriminacije još uvijek nije

SAVEZ ANTIFAŠIŠTIČKIH BORACA I ANTIFAŠISTA REPUBLIKE HRVATSKE
ODBOR ZA KOORDINACIJU UDRUGA ŽENA ANTIFAŠISTKINJA

ŽENE ANTIFAŠISTKINJE POZIVAJU VAS NA
TRIBINU

AKTIVNOST ŽENA U JAVNIM
INSTITUCIJAMA, GOSPODARSTVU I
POLITICI

TRIBINA ĆE SE ODRŽATI U UTORAK, 10. VELJAČE 2015. S
POČETKOM U 11 SATI, U DVORANI SABA RH, UL. PAVLA
HATZA 16, ZAGREB

NA TRIBINI ĆE SUDJELOVATI GORDANA SOBOL, ZASTUPNICA U
HRVATSKOM SABORU

OČEKUJEMO VAŠE AKTIVNO UKLJUČIVANJE NA TRIBINI

Zastupljenost žena

Prosjek zastupljenosti žena u parlamentima svijeta je 19,8 %, u EU parlamentu 36%, u Hrvatskom saboru 25 %, u županijskim skupštinama 20,7 %, gradskim vijećima 23,3 %, a u općinskim vijećima 18,4 %. Sobol je ukazala na specifičnost Hrvatske – mali postotak na lokalnim razinama, za razliku od mnogih drugih EU država. U stotinjak općinskih vijeća nema niti jedne žene!

Kada pogledamo razinu izvršne vlasti – rezultati su još razniji – 11 gradonačelnica od 116 (8,7 %), načelnica 28 od 480 (6,5 %), a županice više niti jedne. U Vladi imamo 4, odnosno 20% ministrica, od kojih su dvije ujedno i potpredsjednice Vlade.

Zahvaljujući i zakonodavstvu, i politikama, financiranju, dijalogu sa socijalnim partnerima i civilnim društvom, razina zaposlenosti žena u EU narasla je sa 53 % 1995. na 63 % 2013. godine, a proklamirani cilj je 73%, za što je potrebno osigurati naravno kvalitetne poslove koji će omogućiti kontinuiranu ekonomsku neovisnost. Nažalost, stopa zaposlenosti žena u Hrvatskoj je daleko ispod EU razine i iznosi 43%, ali i stopa zaposlenosti muškaraca u Hrvatskoj je niska i iznosi 52 %.

dovoljno jamstvo da će se značajnije povećati participacija žena u odlučivanju – senzibiliziranje javnosti za rodnu ravнопravnost (mediji, odgojno-obrazovne

institucije i ustanove, civilno društvo) te poticanje stranaka da žene kandidiraju na izgledna mjesta (nagrađivanje, penalizacija, odbacivanje lista). Ako nema ravnopravnog sudjelovanja žena i muškaraca u procesima obnašanja vlasti i donošenja odluka, ne možemo očekivati ravnopravnost niti u drugim područjima, ustvrdila je Sobol.

Istraživanja Eurostata o indikatorima ekonomske neovisnosti žena u Europi pokazuju da se niti u jednoj od 30 istraživanih zemalja ne može govoriti o potpunoj i stvarnoj ekonomskoj neovisnosti žena. Žene su u projektu 16% manje plaćene za isti posao od muškaraca (u Hrvatskoj je to 10%), a trend je da dubina ekonomske krize produbljuje ovaj jaz. Ovo je osobito zabrinjavajuća pojava jer ima dalekosežne posljedice kroz utjecaj na visinu mirovine. Problem razlike u plaćama složeno je pitanje s više uzroka. Ponekad je riječ o čistoj diskriminaciji, ali razlozi su često skriveni: žene obavljaju više poslova koji se ne plaćaju, poput kućanskih poslova ili nije starijih, češće rade skraćeno radno vrijeme i često u sektorima, u kojima većinom rade žene, u kojima su manje plaće. Nejednakost u plaćama nadilazi čak i načelo da se za jednak rad prima jednak plaća.

Isti poslovi – manje plaće

Sobol je navela primjere – poslovi koji traže slične kvalifikacije i iskustvo obično su manje plaćeni ako ih obavljaju žene (trgovkinja u prehrambenoj trgovini i trgovac u trgovini auto-dijelova). Jedan od razloga takvog stanja svakako je i roditeljska uloga – roditeljstvo stalno ograničava stopu zaposlenosti

žena više nego muškaraca. Rezultat je da žene imaju isprekidane i kraće karijere, sporije napreduju i manje zaraduju. U Hrvatskoj je na razini prošle godine neto plaća iznosila 5.469 kn, za žene je iznosila 5.172 kn, a za muškarce 5.719 kuna. Naravno, to ima utjecaj i na mirovinu, pa je tako prošle godine prosječna mirovina iznosila 2.474,91 kn, za žene je njena vrijednost bila 2.186,52 kn, a za muškarce 2.821,56 kuna.

Govoreći o zastupljenosti žena u upravljačkim strukturama tvrtki u privatnom vlasništvu, Sobol je rekla da brojka nikako nije ohrabrujuća. U više od polovine od 30 zemalja Europe ni u jednoj od najvećih tvrtki ne rukovodi žena. Prosjek zastupljenosti je 14%. Najviše žena rukovoditeljica u najvećim tvrtkama imaju Slovačka i Makedonija (20%), a najmanje Španjolska, Njemačka i Francuska (3%). I u Hrvatskoj je to 3%. Kada govorimo o ženama poduzetnicama – na razini EU ih je oko 29%, otprilike toliko, tj. 30% ih je i u Hrvatskoj. Uglavnom se radi o samozapošljavanju, jer one u većini slučajeva (78%) otvaraju tvrtke s jednom zaposlenom i to uglavnom na području zdravstva, društvenih djelatnosti, usluga i obrazovanja.

Kada bi na razini EU nastavili dosadašnjim tempom promjena, bilo bi potrebno još 30 godina da bi se dostigao cilj od 73% zaposlenosti žena, više od 20 godina da bi se ostvarila rodna ravnoteža u upravnim vijećima najvećih europskih kompanija, 70 godina da bi jednaka plaća za žene i muškarce postala stvarnost, više od 20 godina da bi dostigli 40% zastupljenosti žena u nacionalnim parlamentima i gotovo 40 godina do trena kada bi kućanske poslove u jednakoj mjeri obaljali i muškarci i žene, zaključila je Sobol.

B. M.

Kometnik

POČAST STRADALIM SUMJEŠTANIMA

♦Obilježena 73. obljetnica ustaškog pogroma seoskog stanovništva u zapadnoj Slavoniji

Kod spomenika u Kometniku upriličen je komemorativni skup u povodu obilježavanja 73. obljetnice stradanja stanovnika sela Kometnika – Jorgića, Kometnika – Zubića, Dobrića i Voćina u ustaškom pogromu koji se zbio sa 13./14. siječnja 1942. godine, kada je preko dvjesto nevinih civila na okrutan način pobijeno u Voćinu, a dvadesetak ih je pogubljeno u vlastitim selima. Ovo je prvi masovni zločin koji je počinjen nad cjelokupnim stanovništvom nekog

seoskog mjesta u Slavoniji od stvaranja NDH.

Na skupu su govorili **Ivo Horvat**, tajnik i **Igor Pavković**, dožupan Virovitičko-podravske županije, **Vlado Jurić**, predsjednik UABA Slatine, **Živorad Simić**, konzul Republike Srbije u Vukovaru, **Darko Karanović**, predsjednik Vijeća srpske nacionalne manjine Bjelovarsko-bilogorske županije i predsjednik VSNM-a Virovitica **Staniša Žarković**.

Ovogodišnja komemoracija protekla

je u mirnom tonu, za razliku od nekoliko godina ranije kada je na dan obilježavanja, na mjestu spomenika bila pronađena ručna bomba i uvredljivi natpisi. Poslije polaganja vijenaca kod oštećenog spomenika (donekle obnovljenog), sudionici su se uputili u Voćin, gdje su uz podrum magacina, gdje su stradalni mučeni i ubijani, položili vijence. Tu im se obratio **prof. Jovo Vuković** koji se još jednom prisjetio ovog zločina koji je opisao u svojoj knjizi.

R. I.

Protiv svih vrsta netolerancije i diskriminacije

•Mreža antifašistkinja Zagreba (MAZ) osnovana je 2007. godine pod imenom Udruga mladih antifašista grada Zagreba, a djeluje u sklopu krovne organizacije SABA RH. Cilj udruge je okupljanje prvenstveno mladih koji njeguju antifašističke vrijednosti, istovremeno ih potičući da kroz rad u udruzi šire te iste vrijednosti boreći se protiv svih vrsta netolerancije i diskriminacije, kako na lokalnoj tako i na regionalnoj razini

MAZ tako funkcioniра kroz razne projekte i akcije već osmu godinu, no može se reći da je tek u posljednje tri godine uspostavljen trenutni tempo i intenzitet rada. Udruga djeluje po principu direktnе demokracije, te se tako sve odluke, akcije i projekti izglasavaju na mјesečnim skupštinama na kojima se članovi po vlastitim mogućnostima opredjeljuju za rad u pojedinim radnim grupama. Udruga trenutno broji četrdesetak aktivnih članica i članova.

Kao reakcija na potrebu razgovora o antifašističkim temama i naslijedu antifašizma nastao je časopis Nepokoren grad. Časopis izlazi tri puta godišnje uz potporu Ministarstva kulture, te je jedan od načina na koji prenosimo znanja s raznih edukacija, tribina i radionica održanih u prostorijama Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske (SABA RH). Časopis je ustvari proizvod udruženog djelovanja i aktivnosti članova i članica udruge. Dosadašnji temati su bili 'Ženske borbe', 'Fronta', 'Nepokoreni rad', te 'Paralelne strukture', dok se za idući, 'Trešnjevka' planira aktivnije bavljenje temama započetim na posljednjem Maršu solidarnosti, dakle povjesnim naslijeđem jednog radničkog kvarta, ali i aktualnim borbama njenih stanovnika. Prošle brojeve časopisa moguće je naručiti na adresi nepokorenograd.zagreb@gmail.com.

Poruke Marša solidarnosti

Marš solidarnosti, događaj koji se organizira jednom godišnje, svaki put ima drugačiju socijalnu temu i poruku za koju smatramo da je nedovoljno zastupljena u javnom prostoru. Od 2008. godine na ovaj smo način promovirali teme "Družaci Zagreb je moguć" o nasilju i

diskriminaciji, "Zaustavimo fašizaciju društva" o napadima desnice na antifašiste, "Protiv diskriminacije Roma" o napadima na Rome i društvenoj segregaciji, "Protiv policijske represije" o policijskim ovlastima i nezadovoljstvu građana istima, "Zauzmi, obrani, proizvodi" o radničkom položaju i uništavanju industrijske zone Peščenica - Žitnjak, "Nepokoreni rad" o štetnim promjenama koje reforme radnog zakonodavstva donose na području čitave regije, te "Trešnja je crvena" o trešnjevačkoj industriji i njenim povijesno važnim lokalitetima antifašističkog otpora.

Antifa night koncerti koji se također organiziraju jednom godišnje, simbolično oko 8. svibnja, Dana oslobođenja Zagreba od fašističke okupacije, predstavljaju glazbene sastave antifašističkog opredjeljenja i dobra su prilika za širenje djelovanja udruge i upoznavanje zagrebačke mladeži, ali i gostiju iz susjednih zemalja s našim programom.

Čišćenje grafita s porukama mržnje i fašističkog sadržaja akcija je kojom se, a u suradnji s ostalim grupama iz regije, trudimo onemogućiti korištenje javnog prostora za širenje takvih sadržaja.

Vlastita emisija - Radio Borba

Od prošle godine, u suradnji s Radio Studentom, MAZ uređuje vlastitu emisiju Radio Borba. Svakog utorka u 12,15h na frekvenciji 100,5 MHz, u emisiji se reaffirmiraju antifašističke vrijednosti, obrađuju se pitanja koja se tiču radnih prava, roda, migranata, povijesnog revizionizma i kulturne borbe uopće. Tako kroz rad u javnom mediju na razini čitavog grada pokušavamo potaknuti razgovor i bavljenje spomenutim, ali i brojnim drugim temama.

Naglasak u radu za 2015. godi-

nu je na organizaciji obljetnice 70. godišnjice oslobođenja Zagreba od fašističke okupacije, a u suradnji sa SABA RH, te Antifašističkom ligom čiji smo jedni od osnivača. U ovu svrhu MAZ je oformio novu radnu grupu koja se bavi organizacijom događaja, njegovim oglašavanjem, administracijom posebne Facebook stranice, te drugim popratnim administrativnim poslovima. Smatramo da je ovaj događaj izuzetno bitan, kako bi u još uvijek snažnoj ekonomskoj krizi u kojoj mnogi, naročito mladi ljudi, počinju razmišljati na ekstremno desničarski način, podsjetio građane na bitne vrijednosti koje je građanima Zagreba, ali i čitavog područja bivše Jugoslavije donio NOB, ali i popratna socijalistička revolucija.

U suradnji s umjetnicima **Barbrom Blasinom** i **Igorom Markovićem**, te Centrom za ženske studije, MAZ će tijekom 2015. i 2016. sudjelovati na projektu Antifašistički ženski Zagreb gdje će se istraživati sudjelovanje žena u NOB-u na području Zagreba.

Uz ove projekte sudjelovali smo i u akcijama "Ne damo naše autoceste", "Solidarna pomoć za Bosnu", u organizaciji festivala "Željezara Sisak", te u prosvjedima protiv mise za Antu Pavelića. Uz već navedene organizacije ostvarili smo suradnju i s Teatrom G, Le Zborom, Čipkicama, Mrežom Anarhosindikalista (MASA), Radničkom frontom (RF), jedinom antifašističkom navijačkom grupom u Hrvatskoj – Bijelim andželima iz Zagreba, te učvrstili dobre odnose s antifašističkim grupama iz Splita, Rijeke, Šibenika, Karlovaca, Pule, Novog Sada, Mostara, Sarajeva, Niša, Ljubljane, Beograda, Budimpešte i Atene u kojoj smo prošle godine sudjelovali na međunarodnoj konferenciji na temu suvremenog antifašizma.

Smrt fašizmu, sloboda narodu!
Maja Alivojvodić

Učenicima prikazan dokumentarni film i istina o holokaustu

Udruga antifašističkih boraca i anti-fašista grada Daruvara, Ekonom-ska i Turistička škola Daruvar te Glaz-bena škola Brune Bjelinskog Daruvar, obilježile su 30.siječnja 2015. u kinu "30. svibnja" u Daruvaru Dan sjećanja na holokaust.

Učenici navedenih škola sa svojim profesorima, a pod ravnjanjem **Zvjezda-ne Drašner** i ove godine su izveli svojevrsni performans kombinacije glazbe, slike i žive riječi u vidu prigodnih tek-stova kojima su prikazali sve strahote njemačkog koncentracijskog logora Auschwitz -Birkenau, mjeseta masovnog stradanja židovskog naroda u toku dru-gog svjetskog rata.

Potom je prikazan dokumentarni film posvećen **Olegu Mandiću**, jednom od preživjelih logoraša, koji je svojim neposrednim prisjećanjem i kazivanjem približio mladima sve strahote i bez-u-mjle fašističkog poretka u pokušajima

Puna dvorana daruvarskog kina u kojoj je prikazana istina o zlu

istrebljenja jednog čitavog naroda. Na ovako plastičan način mladi mogu shva-titi dimenziju genocida.

Impresivno je bilo oslušnuti tišinu koja je vladala u daruvarskom kinu dok

je film kazivao istinu o zlu. Uslijedile su pohvale organizatorima koji ovako edukativno mladima prezentiraju povjesne istine.

BBŽ

Varaždin

Prazna spomen-ploča sve govori

♦Povodom Dana sjećanja na žrtve holokausta, varaždinski gradonačelnik otkrio je na Židovskom groblju u Varaždinu prvo spomen-obilježe žrtvama holokausta. Autor je varaždinski likovni umjetnik **Ivan Mesek**

Prazna, crna mramorna ploča s odlo-mljenim dijelom u gornjem desnom kutu simbolizira u holokaustu nestale varaždinske Židove. Sam izgled ploče asocira na nadgrobne spomen-ploče, bez uklesanih imena, dok su pri dnu naglašena dva datuma: 1941. Godina, kada je većina Židova protjerana iz grada Varaždina, te 2015. Godina, kada je ploča postavljena. „Varaždin ima dva spomenika iz vreme-na kad je tu bilo mnogo Židova, sinago-gu i ovo groblje. Bili smo jedan od prvih gradova koji je bio „Judenfrei“ u tadašnjoj NDH. To je povijesna činjenica koju ne možemo ispraviti, ali možemo svake go-dine upozoravati na to što se dogodilo. Židovi su bili naši sugrađani i mi smo dužni očuvati sjećanje na njih i njihov doprinos razvoju našeg grada. Ovo će biti mjesto prisjećanja, ali i mjesto preispitiva-nja i suočavanja s dijelom naše povijesti na koji nismo nimalo ponosni i koja se ne smije nikada ponoviti“, rekao je gradona-čelnik **Goran Habuš**.

Najavljen je da će memorijalna ploča na Židovskom groblju biti mjesto sjećanja, a obnovljena sinagoga, za što se očekuje pomoć države, multikulturalni centar.

Istog je dana u varaždinskom kinu „Gal-lerija“ upriličena projekcija filma „Trči, dječače, trči“ koju je pratilo 230 učenika 7. i 8. razreda varaždinskih osnovnih ško-la. Film redatelja Pepea Danquarta, ratna

je drama koja se temelji na istinitoj prići osmogodišnjeg židovskog dječaka koji je pobegao iz Varšavskog geta i preživio Drugi svjetski rat.

Milivoj Dretar

Gradonačelnik Habuš otkriva spomen-ploču

Antifašizam se u Hrvatskoj i dalje gura na marginu

♦Iza nas je godina u kojoj nije bilo lako djelovati, bojim se da je ispred nas još teža, stoga se pitam kako sačuvati temelje antifašizma, kada nam se prijeti ukidanjem simbola iz Drugog svjetskog rata, kako djelovati u društvu koje ne cjeni žrtve tog rata, u društvu gdje se prikriva, ali i izlazi na vidjelo fašizam i nacizam. Unatoč svim problemima zadovoljni smo rezultatima koje je postigla naša antifašistička udružba, ali smo nezadovoljni jer se antifašiste i dalje gura na marginu

Upovodu Deklaracije o antifašizmu Hrvatskog sabora, u praksi nije ostvareno ništa, ali su zato i dalje na tapetu priče o komunističkim zločinima u Drugom svjetskom ratu i poslije njega, istaknuo je predsjednik Udruge antifašista Buzeta **Edo Jerman** na godišnjoj skupštini održanoj u Spomen-dvorani II. istarske partizanske brigade u Svetom Martinu.

Za pravdu, suživot i toleranciju

Danas biti antifašist, rekao je Jerman, znači zalagati se za pravdu i slobodu, za suživot, za toleranciju, za jedinstvo različitosti među narodima i rasama, kulturama i religijama, uz to njegujući sjećanja i razvijajući te-kovine antifašizma i NOB-a. Borci NOB-a su temelj hrvatskog antifašizma, naglasio je Jerman i pozvao sve udruge antifašista da zajedničkim snagama jačaju borbu svih onih koji žele iskriviti povjesne istine.

Sumirajući prošlogodišnje rezultate, Jerman je podsjetio da su u buzetskoj Udrudi antifašista obilježili i organizirali trinaest obljetnica i komemoracija, obnovili pet spomenika, izgradili dva nova, sudjelovali na 23

obilježavanja obljetnica i komemoracija u organizaciji drugih udruga, organizirali dva izleta i četri sata povijesti u srednjoj školi. Udruga danas broji 1.018 članova, najmladi ima 16 godina, a najstarija članica navršila je 106 godina.

Potpredsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Hrvatske te predsjednik županijskog Saveza udruga antifašista **Tomislav Ravnić** smatra kako je primarna obaveza antifašističkih organizacija štititi istinu i dignitet NOR-a i ne dozvoljavati omalovažavanje. Naglasio je kako su svi borci zajedno izgradili državu, dok su je branitelji Domovinskog rata poštено obranili. Međutim, upozorio je Ravnić na primjeru jednog borca NOR-a iz Poreča koji je stopostotni invalid i ima mirovinu i invalidninu 5.300 kuna, a stopostotni invalid Domovinskog rata 26.000 kuna i još k tome brojne druge beneficije.

- Borci NOR-a stvorili su hrvatsku državu i svojom žrtvom sjedili Istru, Rijeku, Zadar, pripadajuće otoke, vratili Međimurje i Baranju i stvorili osnove hrvatske državnosti, zato smatramo da borci NOR-a i borci Domovinskog rata trebaju imati ista prava, a posebno invalidninu, istaknuo je Ravnić.

Antifašizam je ugrađen u Istru

Na brojnim aktivnostima, buzetskim antifašistima čestito je gradonačelnik Buzeta **Siniša Žulić** dok je laniški načelnik **Neven Mikac** naglasio da je u idućem razdoblju namjera urediti muzejski dio u Spomen-domu legendarnog Brgudca i obilježiti mjesto pogibije svećenika **Šime Milanovića**, prve žrtve Romelove ofenzive.

Izdvajajući dvije prošlogodišnje obljetnice, 71. obljetnicu povijesnih Pazinskih odluka i 70. obljetnicu osnutka 43. Istarske divizije, župan **Valter Flego** naglasio je da antifašistički datumi, antifašizam, multikulturalnost, multietničnost, tolerancija, suživot, moraju biti ugrađeni u sve projekte.

- To je Istra ove i svih idućih godina, jer želimo napredovati, očuvati naše temeljne vrijednosti krizi unatoč, poručio je Flego.

Godišnjoj skupštini prisustvovali su predstavnici antifašističkih udruga iz Istarske i Primorsko-goranske županije te susjedne Slovenije kao i buzetske udruge proglašene iz Domovinskog rata. U glazbenom programu nastupili su studentica muzičkog konzervatorija u Trstu **Lora Pavletić**, pjesnikinja **Marija Ribarić**, glazbenik **Darin Ugrin** te mala harmonikašica **Vanesa Jakac**.

G.Č. Š.

Skupština Udruge antifašista Buzeta (snimio S. Jermaniš)

Komemorativni skup posvećen Joakimu Rakovcu

• Sedamdeseta obljetnica pogibije narodnog heroja, narodnjaka, i vođe antifašističkog ustanka u Istri, **Joakima Rakovca**, obilježena je tradicionalnim komemorativnim okupljanjem antifašista i predstavnika lokalne samouprave Pazinštine, Poreštine i Rovinjštine na Križnjaku, kod spomenika kojim je obilježeno mjesto na kojem je Rakovac nakon ranjavanja u obližnjim Korenićima izdahnuo 18. siječnja 1945. godine

Uzvanike je u ime domaćina, općine Kanfanar, na čijem se području spomenik nalazi, pozdravio kanfanarski načelnik **Sandro Jurman**, podsjećajući kako je obaveza današnjih generacija prisjećanje i pamćenje povijesnih događaja, kako bi se iz njih nešto moglo i naučiti. U ime Udruge antifašista Pazinštine, njen predsjednik **Milan Antolović** podsetio je na životni i borbeni put te na lik i djelo **Joakima Rakovca**, koji je rođen 1914. godine u selu Rahovci kod Baderne, a Drugi svjetski rat zatekao ga je u talijanskoj vojsci. U zavičaj se Rakovac vratio 1942. godine, uključio se u narodnooslobodilački pokret ubrzo postavši jednim od njegovih najvažnijih predvodnika.

Najveća je njegova zasluga organizacija općenarodnog ustanka u Istri nakon kapitulacije Italije u rujnu 1943. godine, te donošenje povijesnih Pazinskih odluka iz 13. i 25. rujna 1943. o istupanju Istre iz Kraljevine Italije i njenom priključenju matici zemlji. Sredinom siječnja 1945. godine, gotovo pred kraj rata, u očekivanju polaska na put u Šibenik na sastanak

ZAVNOH-a, pošao je u selo Korenići na sastanak Okružnog komiteta, ali se тамо sukobio s njemačkom patrolom. Ranjen, povukao se u šumu, i tamo, na Križnjaku, mjestu ovog komemorativnog okupljanja, iskrvario ne dočekavši pomoć.

Joakim Rakovac bio je stup istarske narodnjačke vertikale, zaključio je Antolović. Predsjednik porečke Udruge antifašista, **Božo Štifanić**, detaljnije je pripovijedao o danima Rakovčeve pogibije, ispričavši kako je ujutro herojevo beživotno tijelo pronađeno pokriveno snijegom; u jednoj je ruci stezao pištolj, a u drugoj grudu zemlje. Dogovoren je da se vijest o njegovo smrti ne širi, jer bi to pridonijelo okupatorskoj propagandi. Tada je Rakovac pokopan na groblju u Juralu, a 1954. godine je njegovo tijelo preneseno u Poreč, gdje počiva pod spomenikom na porečkom trgu. Čuvanje uspomene na Joakima Rakovca je ujedno i čuvanje uspomene na sve žrtve podneseće za današnju slobodu, zaključio je Štifanić. Predsjednik županijske udruge antifašista i potpredsjednik SABA RH

Tomislav Ravnić se u svom govoru osvrnuo i na neke aktualne prilike, te poručio:

“Da bi sačuvali dignitet antifašističke borbe moramo uvijek govoriti istinu, i istinom odgovarati onima koji tu borbu omalovažavaju i demoniziraju. Kao legalisti mi priznajemo rezultat predsjedničkih izbora. Izabrana predsjednica rekla je da ona želi biti predsjednica svih građana Hrvatske, ali retorika njene predizborne kampanja govorila je suprotno“. Ona mora priznati antifašističku borbu i njene žrtve, jer bez tih žrtava ne bi bilo današnje Hrvatske, a ne bi bilo ni Istre u njenom sastavu, rekao je Ravnić.

Pred početak skupa, na spomenik Joakimu Rakovcu na Križnjaku, postavljenom 1984. godine, inače rad **Šime Vidulin**, položeni su vijenci, a delegacije lokalne samouprave te antifašističkih i veteranskih udruga položile su vijence i na mjesto Rakovčeva ranjavanja u Korenićima, na njegovo prvo počivalište u Juralu, te na njegov spomenik odnosno grob u Poreču.

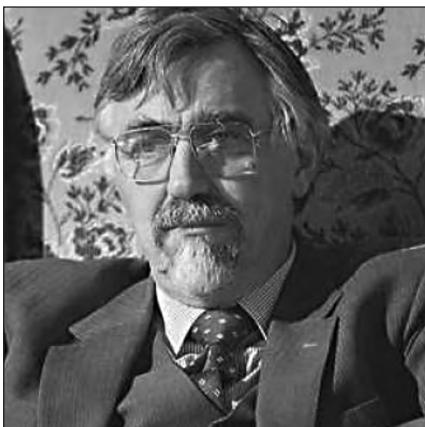
DŠ.

Komemoracija Joakimu Rakovcu na Križnjaku

S potešatom koji popušta ustaštvu ne mogu surađivati

♦ Poznati publicist, novinar i sveučilišni profesor Inoslav Bešker poslao je gradonačelniku Ivi Baldasaru pismo kojim ga je obavijestio da je raskinuo ugovore koje je s Gradom sklopio na izradi nacrta Strategije kulture Grada Splita. Razlog je, kako je za Slobodnu Dalmaciju pojasnio Bešker, njegovo nezadovoljstvo "gradonačelnikovim popustljivim stavom prema ideologiji koja je proizvela genocid". Povod Beškerovom reagiranju bio je Baldasarov stav oko pozdrava "Za dom spremni" koji se pojavio na spomeniku IX. Bojni u Splitu

Inoslav Bešker

Gradonačelnik nije demantirao prvu izjavu da je to stari hrvatski pozdrav, za što sa svojim poznavanjem povijesti nisam našao izvor koji bi to potvrdio. Govore neki da je ovaj pozdrav korišten u operi Nikola Šubić Zrinski koju znam napamet, ali ga nema niti tam. Možda sam u gadnoj zabludi, možda su Cigani doista svirali Malu Floramye u logorima, ali neka se onda dokaže da su ih 1945. pobili

komunisti – kaže Bešker koji u pismu navodi kako genocid smatra najvećim zločinom protiv čovječnosti, "a ustaški pokret se neoprostivo ukaljao tim zločinom, istrijebivši na području Hrvatske više od 90 posto bilo Židova, bilo Roma".

Bešker ističe da onaj koji stavi na glavu ustašku kapu, napiše ili izrekne "Za dom! Spremni!" ili napiše "uhato U" simbolički podržava genocid.

- Možda smatrate da ćete u ovakvom Splitu, u ovakvoj Hrvatskoj, proširiti svoju izbornu bazu pomirljivošću spram te simbolike, iako su takvom taktikom izbore tijesno, ali nepogrešivo, gubili i g. Račan i Josipović. Ali to nije moj problem, nego SDP-a. Vaša stranka je zavazda izgubila moj glas zahvaljujući katastrofalnoj ekonomskoj politici Vlade g. Milanovića, ali da i nije, izgubila bi ga sad, kad nije reagirala na Vaš stav u pogledu ustaške simbolike na spomeniku IX. bojni – piše Bešker potešatu.

- Vi ne smijete negirati povijesne činjenice poput naziva te bojne, ne smijete ne priznati njezin udio u oslo-

bađanju Hrvatske 1991.-1995., ali ako kao gradonačelnik makar propustom podržavate genocidnu fašističku simboliku, što jest politički akt, dovodite me u situaciju da s Vama kao gradonačelnikom ne mogu imati poslovni odnos jer s takvom politikom ne smijem biti u vezi, već zbog moralne higijene – napominje u pismu Bešker.

No, Bešker je potvrdio kako ipak nastavlja surađivati na izradi strategije kulture grada Splita, ali besplatno, nakon što je poništio ugovore, razočaran gradonačelnikovom popustljivošću.

- Vi Split predstavljate, ali niste (sav) Split. Pristao sam se angažirati radi Splita, kao Spiličanin, a ne radi vlasti koja ga vodi, jer su i vlasti i države i političke orientacije prolazne, a Split i Dalmacija traju dva milenija i njima jesam privržen – zaključuje u svom obraćanju Baldasaru dr. Inoslav Bešker.

Gradonačelnik Ivo Baldasar je kao komentar na to pismo poslao kratku SMS poruku: "Njegovo pravo i njegovo mišljenje, a ja imam pravo na svoje."

S.V.

Mladi putem Facebooka protiv fašizma

Prije nekoliko dana na društvenoj mreži Facebook osnovana je grupa Antifa Zadar. Mladi koji su otvorili stranicu naglašavaju da je stranica pokrenuta s ciljem da bude okupljaliste antifašista, antirasista, antinacionalista te svih koji podržavaju jednakost i ravnopravnost ljudi, internacionalizam, progresivnost i borbu protiv nasilja. Istovremeno, kako najavljaju, na njoj će objavljivati i najvažnije vijesti iz svijeta antifašizma.

Mladi okupljeni oko ove stranice protive se svakom obliku fašizma,

nacizma, ustašva i ostalih primitivnih desničarskih "ideja". A što se tiče komunizma, slažu se oko socijalnih ideja besklasnog društva i uspostav-

ljanja radničkog vlasništva nad tvornicama. Međutim, suprotstavljaju se odnosu komunizma prema neistomišljenicima, tj. protive se svim zločinima provedenim u ime komunizma. Isto tako nisu, kako kažu, baš očarani idejom jednostranačja. Što se tiče Jugoslavije, nju ne zazivaju jer je nikad nisu doživjeli. Naglašavaju da se zalažu se slobodno društvo, jednakost i jedinstvo svih ljudi dodajući kako malo utopizma ne smeta.

U samo nekoliko dana grupu je podržalo više od 300 građana, a broj se svakim danom povećava.

PREDSJEDNICA GRABAR-KITAROVIĆ NA PANTOVČAKU

Titovu bistu namjerava ukloniti iz Ureda

♦Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović najavila je da će ukloniti Titovu bistu iz Predsjedničkih dvora, ali još traži način kako da to riješi

Na jednoj strani, piše „Večernji list“, predsjednica želi raskrstiti s „komunističkim totalitarizmom“, ali opet „ne želi da se uklanjanje Tita shvati i kao negiranje antifašističkog pokreta kao važne sastavnice na kojoj je nastala suvremena Hrvatska“.

– Nikako nije sklopa da Tito ostane gore, ali još nije definiran način na koji će se bista maknuti. Tito je za nju kontroverzna osoba pa stoga ne bi željela da je na taj način prisutan u predsjedničkoj rezidenciji. Na drugoj strani, želi zadržati pozitivne sastavnice antifašističkog pokreta – izjavio je listu sugovornik blizak novoj predsjednici.

– Želi zadržati pozitivnu komponentu antifašizma jer je to, napo-

kon, i baština njegove obitelj. To je onaj pravi dalmatinski, primorski i istarski partizan koji se borio za prijelaz povijesnih dijelova Hrvatske matici zemlji.

U predizbornoj kampanji predsjednica Grabar-Kitarović je Tita opisala kao „diktatora“, ali je pozitivno govorila o antifašizmu. Predsjednik HDZ-a Tomislav Karanmarko u više je navrata ponavlja da Titova bista nema što raditi na Pantovčaku. Sugovornik „Večernjeg lista“ pretpostavlja da će Titova bista najvjerojatnije biti uklonjena u sklopu sastavljanja novog umjetničkog postava u predsjedničkoj rezidenciji. S nekim slikama otići će zauvijek i Titova bista. Nije želio predviđati kada će se to dogoditi.

Reagiranje

Ankica Tuđman o Titovoj bisti

Moj Franjo je rekao „neka ostane“!

Supruga prvoga hrvatskog predsjednika Ankica Tuđman nikad nije razgovarala s Franjom Tuđmanom o Titovoj bisti u Uredu predsjednika Republike Hrvatske na Pantovčaku. Ipak sjeća se da je jednom prigodom spomenuo kako mu suradnici sugeriraju da Titovu bistu ukloni iz Predsjedničkih dvora. „Na to im je on odgovorio: ‘Neka istane’. To je sve što o tome znam i što mogu reći“, izjavila je Ankica Tuđman Večernjem listu. Ne sjeća se koji su suradnici to zahtijevali, ali dobro pamti odgovor koji su dobili.

I Vesna Škare Ožbolt, savjetnica predsjednika Tuđmana prisjeća se razgovora o Titovoj bisti. Tuđman se jako ljutio kada bi mu netko prigovarao zbog Titove biste. I ja sam mu nekoliko puta rekla da nisam Titov obožavatelj i pitala ga što ne makne bistu, ali on bi mi na to rekao da se to njega ne tiče i da je Tito dio hrvatske državotvornosti. Škare Ožbolt dodaje kako je Tuđman, osim Titove biste u vili Zagorje imao i biste Stjepana Radića, Ante Starčevića, Ivana Mažuranića... koje je naručio.

Njemu su one predstavljale kontinuitet hrvatske državnosti i svakom državniku koji bi došao, on bi, hodajući od biste dio biste, objašnjavao tko je tko, kaže Škare Ožbolt.

Stručnjak za sigurnost Mate Laušić prisjetio se dana kada je prvi predsjednik ušao u vilu Zagorje.

– Bilo je nedugo, nakon raketiranja. Kada smo ušli, u dnu hola stajala je Titova bista. Osoba koja nam je otvorila vilu počela se predsjedniku ispričavati što bista nije maknula. Tuđman ga je presjekao pogledom i rekao da bista ostaje, kaže Laušić.

Podsjetimo se, u jednom dokumentarcu Tuđman je iznio svoje mišljenje o Titu.

„Tito je bez dvojbe bio jedan od najvećih državnika Europe u razdoblju Drugog svjetskog rata. Bio je komunist, marksist, ali je bio veoma pragmatičan političar i želio je ostvariti ravnopravnost hrvatskog naroda u okviru Jugoslavije, a želio je i da njegova Jugoslavija bude ravnopravna u odnosu i na Sovjetski Savez. Titove zaslu-

ge, što se hrvatskog naroda tiče, jesu u tome što je s antifašističkim pokretom doveo hrvatski narod na stranu pobjedičkih demokratskih sila antifašističke koalicije, što je omogućio da se stvori federalna država Hrvatska i po Ustavu iz 1945. i po Ustavu iz 1974., što je omogućio pravne osnove za samoodređenje i proglašenje samostalne Hrvatske“, kazao je Tuđman.

„Negativno je to što je bio komunist, što je odgovoran za uvođenje komunističkog režima, za sve zločine koje je taj komunistički režim učinio, ne samo u ratu nego i poslije rata. Bez obzira na to je li osobno naredio ili nije, vjerojatno nije, ali snosi odgovornost za tragediju hrvatskog naroda u Bleiburgu, zatim poslije rata za progone i Hrvata i nacionalno demokratskih elemenata u Hrvatskoj i drugim zemljama. No on je kao komunist uvijek ostao Hrvat. U Zagrebu je prijateljevaо s Miroslavom Krležom, s kojim sam i ja bio prijatelj i koji me spasio od progona komunističkog režima“, kazao je Tuđman.

Vijenci u spomen na 42 žrtve nacifašističkog terora

♦Udruga antifašističkih boraca i antifašista Grada Vodnjan i Grad Vodnjan organizirali su u nedjelju 25. siječnja u Maloj Gajani polaganje vijenaca i odavanje počasti palim borcima i žrtvama nacističkog terora

Program komemoracije vodio je **Anton Ferlin**, predsjednik Udruge Saveza antifašističkih boraca Grada Vodnjana koji je rekao da su te nesretne noći, s 26. na 27. siječnja 1944. godine, jake njemačke snage napale partizansko selo Gajana iz pravca Vodnjana i Cukrića. Napali su selo u kojem se, na sreću, stržarilo, pa su neki i uspjeli pobjeći, no Nijemci su na mjestu ubili 15 mještana koje su poslije toga spalili. Spalili su i brojne kuće u selu u koje su sami mještani pod prijetnjom oružjem morali nositi slamu da bolje gore. Poginulo je ukupno 42 mještana, a 20 ih je odvedeno u logore.

- Dvadeset ih je poslano u logore. Deset muških, od kojih su neki bili mlađi od samo 15 godina, upućeni su u logor Dahu, dok je deset žena poslano u Auschwitz. Od muških se nakon rata vratio tek jedan - **Karlo Zulian**, dok su se ženske vratile sve, osim **Ulike Kutić** koja je umrla u logoru, a imala je samo 18 godina, ispričao je u dahu Ferlin koji je tada bio tek desetogodišnji dječak ali se, kako sam veli, još uvijek dobro sjeća tog hladnog jutra i užasa kad su ih Nijemci sve poredali ispred sela.

Inače, svečanosti polaganja vijenaca prisustvovali su i delegacije antifašista iz

Komemoracija za nevine žrtve nacističkog zločina u Maloj Gajani

ostalih istarskih gradova, predstavnici Grada Vodnjana, na čelu s gradonačelnikom **Klaudijom Vitasovićem**, članovi Društva Josip Broz Tito, **Bruno Bulić** iz Sindikata Istre, Kvarnera i Dalmacije te **Tomo Ravnić**, predsjednik Saveza antifašističkih boraca Istarske županije i potpredsjednik SABA RH.

Nakon himne koju su otpjevali članovi Mješovitog zbora Zajednice Talijana Vodnjana, te polaganja vijenaca uz zvukove roženice, manifestaciju su reci-

tacijama obogatili i učenici vodnjanske škole.

- Ti ljudi umrli su za slobodu, 42 partizana umrla su hrabro u borbi, većina od onih koji su se njima borili već su mrtvi, no nekolicina je još s nama i stoga me boli kada neki omalovažavaju Narodnooslobodilačku borbu. Da nije bilo njih Istra nikada ne bi postala ni dio Hrvatske ni dio Jugoslavije, zaključio je u svom govoru Ferlin.

B. P.

Duga Resa

Udruga antifašističkih boraca i antifašista Duga Resa 28. listopada 2014. godine organizirala je skromnu svečanost radi dodjele priznanja SABA RH. Na toj svečanosti Povelja SABA RH je uručena gospodinu **Goranu Štrodu**, privatnom poduzetniku i dr. **Miloradu Pupovcu**, te priznanje **Radi Kosanoviću**, predsjedniku SNU – NM KŽ i **Draženu Perakoviću**, načelniku Općine Barilović. Povelje i priznanja su uručena za zasluge u organizaciji i sponzorstvu pri obnovi i izgradnji spomenika i spomen-kosturnice borcima NOR-a i žrtvama fašističkog terora u mjestu Perjasica.

Priznanje je uručeno i **Miki Liposćaku**, predsjedniku mjesnog odbora Pribanjci i Mjesnom odboru Pribanjci. Ova priznanja dodijeljena su zbog potpune obnove spomen-obilježja i

Svečano uručene Povelje SABA RH

grobnice borcima 43. Istarske divizije, I to uz vlastita materijalna sredstva.

Naglašavamo da je Udruga ABA – Duga Resa ulagala velike napore da se spomen-obilježje u Pribanjciima realizira, ali neuspješno, zbog nerazumjevanja načelnika Općine Bosiljevo. Po red navedenih, priznanja su uručena i članovima Udruge **Petru Fuduriću** – potpredsjedniku, **Branku Čirakoviću** – tajniku i **Zlatku Vidoniću** – članu Nadzornog odbora.

Udruga je imala posebno zadovoljstvo što ovom činu dodjele prisustvuje predsjednik SABA RH **Franjo Habulin**, koji je ujedno uručio sva priznanja.

Svečanosti su, pored ostalih, prisustvovali i gradonačelnik Duge Rese **Ivan Baršić**, predsjednik SUA – KŽ **Branko Kljajić**, počasni predsjednik

SUA – KŽ **Martin Jendrašić**, predsjednik UA – Karlovac **Mirko Mladinović**, počasni predsjednik UABA Duga Resa **Zvonko Matićić**, predsjednici P.P. Duga Resa, zatim **Duro Mrđenović**, dosadašnji predsjednik UABA Krnjak, te ostali gosti, kao i članovi Predsjedništva i Nadzornog odbora Udruge.

Nakon dodjele Povelja i Priznanja, skupu su se prigodnim govorom obratili predsjednik SABA RH Franjo Habulin, privatni poduzetnik Goran Štrok, predsjednik Srpskog narodnog vijeća Milorad Pupovac, gradonačelnik Duge Rese Ivan Baršić, predsjednik AUA KŽ Branko Kljajić i predsjednik MO Pribanjci Mirko Liposćak.

Potom je uslijedilo druženje uz skromni domijenak.

Ratimir Bošnjak

Otvoreno pismo „Platforme 112“ predsjednici Republike Kolindi Grabar-Kitarović Žalimo što u govoru niste spomenuli antifašizam

„Žalimo što u inauguracijskom govoru niste niti jednom riječju spomenuli antifašizam premda je on jedna od izvorišnih osnova Ustava Republike Hrvatske i jedna od neupitnih vrijednosti svih razvijenih demokracija, kako unutar Europske unije tako i globalno, istaknuto je u otvorenom pismu „Platforme 112“ predsjednici Republike Hrvatske Kolindi Grabar-Kitarović“

Uime 60 organizacija civilnog društva koje čine Platformu 112 upućeno je pismo predsjednici Republike Hrvatske Kolindi Grabar-Kitarović u kojem su joj izražene čestitke na izbornom uspjehu i preuzimanju dužnosti predsjednice Republike Hrvatske.

„Odmjeronom politikom jednakog pristupa prema svima, moguće je osigurati političku kulturu tolerancije i argumentirana dijaloga. Osvješćivanjem pogubnosti predrasuda i stereotipa moramo zajedničkim snagama iznalaziti rješenja za sva otvorena pitanja i promicati kulturu poštovanja ljudskih prava marginaliziranih i ranjivih skupina“, kaže se uz ostalo u pismu i nastavlja:

„Nažalost, s pozicije zaštite ljudskih prava, moramo s Vama podijeliti svoju zabrinutost odabirom nekih od Vaših najblžih suradnika. Mudar odabir savjetnika i najblžih suradnika ključan je za osigu-

ravanje kvalitete kreiranja i provedbe politika unutar ovlasti koje imate kao predsjednica Republike Hrvatske, pri čemu bi kriterij poštivanja i razumijevanja ljudskih prava trebao biti vrlo visoko – u ovom području više ne smije biti prostora za nove propuste i greške kakvima smo u prošlosti prečesto svjedočili. Žalimo što su pri izboru uzvanika vaši suradnici dali prednost osobama koje se procesuiraju zbog ratnih zločina, korupcije i prijetnji, a izostavili su ravnateljicu Spomen područja Jasenovac.“

„Žalimo što u inauguracijskom govoru niste niti jednom riječju spomenuli antifašizam, premda je on jedna od izvorišnih osnova Ustava Republike Hrvatske i jedna od neupitnih vrijednosti svih razvijenih demokracija, kako unutar Europske unije tako i globalno“, istaknuto je u otvorenom pismu Predsjednici Republike Hrvatske.

„Govor mržnje, necivilizirani ispadni, nepomirljiva retorika, produbljivanje jaza

između različitih političkih opcija, odraz su niske razine političke kulture i posljedica neznanja te nespremnosti na slušanje i razumijevanje onih drugih i drugaćijih.

Glasno negodovanje tijekom Vašeg inauguracijskog govora i spominjanja dvojice bivših predsjednika jedan su od primjera netolerancije i to u iznimno svečanom trenutku, kad Vi pozivate na zajedništvo. Nadamo se kako ćete svojim autoritetom i ugledom pronaći način da se ovakvi izrazi netrpeljivosti ne ponove. Sviama nama zajednički bi cilj trebao biti održivi razvoj Hrvatske, uz obavezno poštivanje temeljnih ljudskih prava i sloboda svakog građanina i građanke.

Vjerujemo da ćete svojim radom, inicijativama i svakom drugom vrstom djelovanja kročiti pravim putem te pozvati sve da ga slijede“, kaže se na kraju otvorenog pisma.

S.T.

Mursko Središće

Na fasadi majura u Međimurju osvanule crne poruke

GRAFITI MRŽNJE U ŠTRUKOVCU

„Nakon što su na majuru u Štrukovcu u siječnju ove godine zamjećeni nacionalistički i fašistički graffiti mržnje, slučaj je prijavljen Policijskoj upravi međimurskoj, a gradonačelnik Murskoga Središća Dražen Srpk se javnosti preko medija obratio najoštrijom osudom takvog čina

Kao gradonačelnik Grada Mursko Središće najoštrije osuđujem šaranje po zidovima Štrukovečkog Majura i to znakovljem koje apsolutno vrijeda sve stanovnike grada Mursko Središće, a posebice mještane naselja Štrukovec.

Kukasti križevi, ‘Vubi Srba’ je nešto što nikada nije obitavalo u našem gradu, vjerujem da ni jedan stanovnik našega grada ne dijeli takve stavove.

Još je strašnije ako je ovo djelo učinjeno zbog nedavnih predsjedničkih izbora ili pak izbora koji će biti ove nedjelje, izbora za vijeće Mjesnih odbora, iako se duboko nadam da to s time nema veze, već je to učinjeno iz neznanja ili povodljivosti“.

Po nalogu gradonačelnika komunalno redarstvo je cijeli slučaj prijavilo Policijskoj upravi, a nakon uviđa-

ja policije, komunalna služba Grada Mursko Središće je uklonilo navedene

i totalno neprimjerene natpise i grafite. M.N.

Gradonačelnik Grada Mursko Središće, Dražen Srpk pokazuje fašistički grafit kojeg je oštrosudio

SPOMEN NA ŽRTVE FAŠIZMA

♦Komemorativni skup u povodu 73. obljetnice pokolja nedužnih civila upriličen ispred spomen-kosturnice na kojoj su ispisana sva imena stradalnika koje su ubile ustaše

Stvaranjem tzv. NDH 1941. godine i uspostave ustaške vlasti, dio Korduna, omeđen rijekom Koranom od izvora do Slunja i cestom Plitvička jezera – Slunj, našao se u potpunom okruženju ustaških garnizona i oružanih postaja. Paveliću nije bilo teško takvo okruženje uključiti u zlodjelo prema srpskom narodu (kao što je znano u tom okruženju je oko 90% srpskog stanovništva).

Oko četiri tisuće ustaša, domobrana i žandara u velikoj fenzivi koncem 1941. godine željelo je uništiti partizanske snage u kotaru Vrginmost i na Petrovoj gori, koje su prijetile da prošire požar narodnog ustanka u hrvatske krajeve preko Kupe prema Zagrebu i Žumberku. Ofenziva je počela u noći 20/21. prosinca 1941. godine iz pravca Lasinja i Bućice. Najprije je opkoljeno srpsko selo Prkos, koje je do temelja spaljeno i uništeno. Samo u tom selu ubijeno je 478 mještana. U nastavku ustaškog pohoda od Dugog Sela do Bovića uhvaćeno je i ubijeno još oko tisuću ljudi (izvještaj sa komemorativnog skupa u Prkosu Lasinjskom donosimo u ovom broju).

Pogubljeno 205 civila

Ofenziva je nastavljena na pravo-

slavni Badnjak i Božić 1942. godine. Prema dokumentaciji Povijesnog arhiva, vojska NDH pogubila je ukupno 205 civila iz Skakavca, Popović-Brda, Lipja, Klipinog Brda, Manjerovića, Tušilovića, Donje i Gornje Trebinje, Slunjskih Moravica i Udbinje. Ubijeni su zbog svoje nacionalnosti, jer je među ubijenima bilo 135 Srba, 70 Roma, dok je jedna osoba, tadašnji svećenik u Trebinji, bila ruske nacionalnosti. Bilo je tu cijelih obitelji. Među ubijenima bilo je čak 75-ero djece.

Tim povodom na brdu iznad Gornje Trebinje (kod pravoslavne crkve), upriličen je i ove godine komemorativni skup u znak sjećanja na stradalnike koje su ustaše ubile 6. i 7. siječnja 1942. godine u šumi Domaći Lug i Lipljan-sko Mladje. Položeni su vijenci i zapaljene svjeće. Žrtve su bile sahranjene u četiri masovne grobnice, a lani su njihovi ostaci ekshumirani i pokopani u zajedničku grobnicu na brdu iznad Gornje Trebinje. Podignut je spomenik i uklesana su imena masakriranih. Izgradnju spomen-obilježja zajednički su financirali Grad Karlovac i Srpsko narodno vijeće u RH, dok je ostatak novca prikupljen donacijama poklonika antifašizma - najviše iz Karlovačke i Zagrebačke županije.

Na tragični događaj podsjetio je

inicijator podizanja spomenika i svjedok ovog zločina **Dušan Krivokuća**, koji je tada bio dijete u dobi od 13 godina.

- Ljudima je rečeno da se odazovu pozivu novih vlasti „koje će ih otpremiti u Srbiju“. Uzeli su kola, stvari i stoku, i potom su odvedeni u Skakavac i razmješteni po kućama, ali vlaka za Srbiju nije bilo. Sutradan su pobijeni. Bio je među njima, osim Srba i Roma i jedan Rus, svećenik u Gornjoj Trebinji. Svirepi događaj dogodio se na pravoslavni Badnjak i Božić 1942. godine. Među žrtvama je bilo i 75-ero djece do 15 godina starosti. Ovakav se zločin na ovim prostorima nikada do tada nije dogodio i mi moramo da ga zapamtimo i da ga svake godine obilježavamo. Neka se ovakvo nešto više nigdje ne ponovi, kazao je Krivokuća.

Ne ponovilo se

- Nisu u pravu oni koji ukazuju da su se ovakvim postupcima ljudi pretvorili u zvijeri. To zvijeri ne čine, jer one nešto tako svirepo ne mogu napraviti, a kada bi i učinile priroda bi bila poremećena. To rade samo ljudi, istaknuo je **Branko Kljajić**, predsjednik Saveza udruga antifašista Karlovačke županije. „Ovaj zločin dogodio se nakon što je u nešto više od pola godine pobijeno više od tisuću Kordunaša u raznim mjestima. S ovog mesta moramo jasno poručiti: ne daj Bože da se nešto slično ikada i bilo gdje dogodi“, rekao je **Rade Kosanović**, potpredsjednik Srpskog narodnog vijeća.

Skup su još pozdravili **Siniša Ljubojević**, dožupan Karlovačke županije, **Dejan Mihajlović**, načelnik općine Krnjak, **Mladen Matijašec**, član Predsjedništva SABA RH, **Branko Božić**, tajnik Sekcije boraca 1. korpusa i **Mirko Miladinović**, predsjednik Udruge antifašista Karlovac. Komemoraciji su nazocili i **Damir Mateljan**, saborski zastupnik, **Marina Novaković-Matanović** i **Miroslav Delić**, karlovački gradski vijećnici, **Natalija Popović-Ivančević**, predsjednica karlovačkog SDS-a i povjesničar **dr. Đuro Zatezalo**. Parasots žrtvama održao je karlovački paroh **Predrag Sušić**.

B. M.

Počast stradalnicima ispred spomen-kosturnice u Gornjoj Trebinji

Za novog predsjednika izabran Ivica Lapić

Na Izbornoj skupštini Udruge antifašista Raba održanoj 20. prosinca 2014. za novog predsjednika Udruge izabran je Ivica Lapić, za zamjenika predsjednika Zdravko Ilijić, za predsjednicu Nadzornog odbora Marija Mateša, za počasnog predsjednika Ivo Barić, za tajnicu Ilona Šimićić, za likvidatora dr. sc. Vanja Seršić.

Prije početka Skupštine članovi su položili vijenac na memorijalni spomenik svim poginulim Rabljanima i odali im počast minutom šutnje.

Točno u 10,00 sati u Gradskoj vjećnici počela je izborna skupština Udruge himnom Lijela naša. Nakon himne odana je počast minutom šutnje svim umrlim članovima Udruge. Potom je rapska klapa Eufemija otpjevala dvije pjesme, a potom je predsjednik Udruge Ivo Barić predložio Radno predsjedništvo, na čelu kojeg je Zdravko Ilijić vodio sjednicu.

Na početku je član Predsjedništva SABA RH i predsjednik SABA otoka Krka darko Fanuko pozdravio skup i želio dobar rad. Rekao je da je Udruga antifašista Raba, uz Opatiju i Krk, jedna od najaktivnijih u Primorsko-goranskoj županiji. Skupu se i obratila gradonačelnica Grada Raba Rosanda Krstinić Guščić rekavši da je mnogo postignuto zajedničkim radom i da vjeruje da će se tako i nastaviti.

Polaganje vijenca na memorijalni spomenik poginulim Rabljanima

Nakon usvajanja Statuta, prihvaćena su izvješća o radu Udruge i Nadzornog odbora koje su podnijeli Ivo Barić i Marija Mateša.

Potom je raspravljen i usvojen Program rada za 2015. godinu koji će u najvećem dijelu biti posvećen 70. godišnjici oslobođenja Raba od nacista. Barić je posebno najavio okrugli stol, koji će se održati 18. travnja, a bit će posvećen istraživanju novih putova antifašističke misli.

Nakon toga izabrano je novo rukovodstvo Udruge.

Skupština je na prijedlog Predsjedništva donijela Odluku o dodjeli priznanja, plaketa i zahvalnica istaknutim članovima, koja su i uručena na samoj skupštini.

Priznanja su dobili Ilona Šimićić, Božo Krstaš, Petar Pereza, Jožica Semitekolo, Darko Pećarina, Ivan Šimićić, Slavko Pahljina, Josip Percinić, Zdravko Ilijić, Slavko Rak i Marija Mateša. Plakete su uručene Ivi Bariću i Josipu Ribariću, a Zahvalnica Janežu Hermanu.

Pula

Podsjećanje na mučeničku smrt dvojice antifašista

Polaganjem vijenca i odavanjem počasti pred spomen-pločom u Krškoj ulici, delegacija Antifašističkih boraca i antifašista grada Pule te Društvo Crnogoraca grada Pule podsjetili su na mučeničku smrt dvojice antifašista Pietra Gasticha i Uroša Martinovića, ubijenih na Badnjak 1944. godine. Obilježavanju godišnjice odazvali su se i članovi obitelji Martinović te saborski zastupnik Peđa Grbin.

Spomen-ploča, rekao je Livio Blašković, predsjednik gradskog UABA, postavljena je već godinu dana nakon njihove pogibije, 1945., za vrijeme anglo-američke okupacije grada pa i ne čudi da je ispisana samo na talijanskom jeziku.

- U zgradi "Vila Stipe" preko puta ovog mjesto ubio ih je zloglasni fašist Spiridone Nicolini. Nicolini, koji je došao s automobilom SS-a, uhvatio je Gasticha i tukao ga da prizna da je partizan, a po-

tom ga je ubio pred ženom i 11-godišnjom kćerkom. U baraci pored vile fašisti su uhvatili Martinovića i strijeljali ga, rekao je Blašković.

Martinović je, objasnio je Blašković, rođen u Bajicama kod Cetinja 1898.

godine, 1941. je uhapšen i interniran u logore u Albaniju i Italiju, da bi 1943., nakon kapitulacije Italije, iz Trsta stigao u Pulu gdje je imao rodbinu. Kao ilegalac skupljao je novac, municiju, lijekove i robu za partizane.

Z. S.

Najbolji rezultati u radu s mladima

♦ U Velikoj vijećnici Grada Krka, 21. veljače 2015. godine, održana je izvještajna skupština Udruge antifašističkih boraca i antifašista otoka Krka kojoj su, pored stotinjak članica i članova ovog najbrojnijeg otočkog udruženja, nazočili predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske Franjo Habulin, predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije Dinko Tamarut, načelnik Općine Punat Marinko Žic te kao domaćin krčki gradonačelnik Darijo Vasilić

Skupštini su prisustvovali i predstavnici Udruga Raba, Opatije, Liburnije, Matulja, Crikvenice-Vinodola, Bakra, Grobnika i Fužina.

Nakon službenog otvaranja skupa predsjednik krčke UABA **Darko Fanuko** podnio je izvješće o prošlogodišnjem radu udruge, istaknuvši na početku kako je u tom razdoblju okupljala 613 članova od čega 362 žene i 251 muškarca, čije je djelovanje vezano uz osam otočnih podružnica, Forum žena i Forum mlađih.

Brojne aktivnosti UABA-e započele su već u siječnju, obilježavanjem Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta u Omišlu, u tamošnjoj Galeriji Lapidarij, gdje je bila postavljena prigodna izložba „U paklu su zvijezde ravnodušno sjale“, koju su u vrijeme njezina trajanja posjetili mnogi školarci, naglašava Fanuko. Udruga, kako je rekao, puno ulaže upravo u rad s mlađima, kako bi što vitalnijom održala antifašističku tradiciju. O tome svjedoči i činjenica što je petero učenika srednje škole „Hrvatski kralj Zvonimir“, kao dio županijske delegacije posjetilo

ozloglašeni logor Auschwitz. Također je upriličeno putovanje na lokalitet zloglašnog logora Jasenovac i prisustvovanje satu povijesti za dva razreda gimnazijalaca krčke srednje škole.

Potom je **Marija Tudor**, predsjednica Forum-a žena istaknula kako Forum danas okuplja veliki broj žena i djevojaka, u rasponu od 15, pa sve do 101 godine, koje, unatoč generacijskim razlikama, povezuje antifašizam kao pokret koji širi ravnopravnost, toleranciju, jednakost i poštjenje. U prošloj godini, zaključila je Tudor, Forum je gotovo u cijelosti realizirao planirane aktivnosti, sudjelujući u gotovo svim događanjima što ih je organizirala UABA.

U kratkoj prezentaciji održenog **Romano Kovač**, član Forum-a mlađih, naveo je kako se prošle godine uglavnom radilo na omasovljavanju članstva, a od realiziranih aktivnosti izdvojen je posjet Auschwitzu i Gonarsu, pomoći u realiziranju Sportskih igara antifašista te suradnja s Udrugom demo bendova grada Krka pri organizaciji Prvomajskog inkubatora. Kako bi se aktivnosti Forum-a, ali i čitave udruge, što više

približile javnosti, osobito mlađima, otvoreni su Facebook profili: Antifašisti otoka Krka i Forum mlađih antifašista otoka Krka.

Nakon što je predstavljanjem plana rada i aktivnosti za tekuću godinu iscrpljen dnevni red, okupljenima se obratila nekolicina gostiju kao i predsjednik SABA-e Primorsko goranske županije **Dinko Tamarut**, iskazavši zadovoljstvo radom krčke udruge i dobru suradnju Udruga na području Primorsko-goranske županije.

Predsjednik SABA RH **Franjo Habulin** istaknuo je zadovoljstvo radom krčke UABA-e, ponavljajući zbog napora uloženih u sada već kontinuirani rad s mlađima. Habulin je upoznao skup s programima obilježavanja pobjede nad fašizmom te izvijestio da će središnja proslava biti 9. svibnja u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu. Osim središnje proslave, bit će obilježena i 70. godišnjica probaja preživjelih logoraša iz ustaškog logora Jasenovac, Dan antifašističke borbe u Brezovici, kao i niz regionalnih proslava oslobođanja područja Hrvatske.

Moramo priznati, navodi krčki gradonačelnik **Darijo Vasilić**, kako naša UABA ponavljajuće zbog članova koji su prihvatali temeljna načela antifašizma - nenasilje, toleranciju i solidarnost - vrlo lijepo funkcioniра u cijelom kontinuitetu postojanja. Tako se u nas, od samog početka uspješno stapanju aktivnosti antifašista, udruga proizašlih iz Domovinskog rata, lokalnih samouprava i javnosti, što vodi zaključku kako je opće raspoloženje ovđe antifašističko, a antifašizam itekako vitalan.

Darko Fanuko

Skupština UABA otoka Krka

Branko Afrić ponovno izabran za predsjednika

•Na Izbornoj skupštini Udruge antifašističkih boraca i antifašista Liburnije, održanoj 10. siječnja 2015. godine za predsjednika Udruge, s mandatom od dvije godine, izabran je dosadašnji predsjednik Branko Afrić, a za tajnika Jozo Anić

Izabrani su i novi članovi Predsjedništva, Izvršnog odbora i Nadzornog odbora UABA, tri delegata za Skupštinu SABA Primorsko-goranske županije, dva kandidata za Predsjedništvo SABA PGŽ i jedan kandidat za Nadzorni odbor.

Skupština UABA Liburnije prihvatala je izvještaj o radu, finansijski i izvještaj Nadzornog odbora za 2014. godinu kao i program rada i prijedlog finansijskog plana za 2015. godinu.

Osvrćući se na izvješća o radu i program rada UABA Liburnije predstavnici iz UABA Buzeta, Krka, Opatije, Kastva, Rovinja i Bakra iskazali su zadovoljstvo suradnjom i ukupnim radom Udruge kao i ostvarenim rezultatima i usvojenim programom za 2015. godinu.

Predsjednik SABA PGŽ **Dinko Tamarić** ocijenio je, temeljem podnesenih izvješća, da je ostvarena značajnu aktivnost UABA Liburnije u 2014. godi-

ni. Važnom je ocijenio suradnju na realizaciji programa ostvarenu s osnovnim školama, te iskazao zadovoljstvo što se ta suradnja nastavlja i kroz utvrđene programe Udruge antifašističkih boraca i antifašista Liburnije.

Skupština UABA Liburnije je do-

nijela odluku da se za priznanje ili zahvalnicu SABA PGŽ zbog doprinosa radu Udruge predlože **Vinko Surina i Olivija Sušanj**. Na završetku Skupštine novoizabrani predsjednik Branko Afrić zahvalio se na povjerenju i svima zaželio puno zdravlja i uspješnu novu godinu.

Gonars

Komemoracija na spomen-području

Članovi i simpatizeri Društva "Josip Broz Tito" Rijeka prisustvovali su zajedničkoj međunarodnoj komemoraciji u spomen-području u Gonarsu. Svaki naš član želio je obići taj spomen i položiti jedan cvijet za sjećanje na umrle. Hrvatski i slovenski stradalnici ostaju mrtvi sačuvani u Gonarsu, a naša je dužnost da ih posjetimo i odamo počast koju zaslužuju

Naš član iz Tarcenta **Silvana Culetto** dočekao nas je u Gonarsu i bio nam na usluzi. Silvana je imao sina po imenu Tito, koji je poginuo, a kako je i sam iz Splita, ali dugo živi u Italiji, poželio se uključiti u naše Društvo s imenom Tita, što smo mi velikodušno i prihvatali. Redovito uzima od nas "Glas antifašista" i svaki novi broj jedva čeka, jer ga povezuje s domovinom.

Erik Fabijanić, predsjednik skupštine Primorsko-goranske županije, i **Slavko Molnar** u ime UABA Čabar, od kuda je najviše ljudi odvedeno u logor, upoznali su sve prisutne sa značenjem ove proslave. Vrijenac je u ime Društva "J.B.T." Rijeka položila **Mira Repeša** predsjednica ogranka – Zamet. Komemoracija je završena s najdubljim riječima poštovanja prema stradalnicima, gradonačelnika **Marina Del Frate**.

Obogaćeni tužnim, ali dragim doživljajem rastali smo se sa snimkama našeg "Talijana" Silvana Culetteta koji nam je obećao da će se i oni organizirati u talijansko društvo "J.B.T.". To će biti na radost svih nas.

Emilija Ivošević

Komemoracija u Gonarsu

ANTIFAŠISTI ČRНОМЕРЦА У БИХАĆУ И ЈАЈЦУ

•Članovi Udruge antifašističkih boraca i antifašista Črnomerec - njih 70 - obilježili su 29. studeni - Dan Republike, posjetivši gradove AVNOJ-a - Bihać i Jajce i u njima Muzeje AVNOJ-a

Prvo zasjedanje održano je 26. i 27. studenoga 1942. godine u Bihaću, a ono je rezultat znatnih uspjeha u razvoju NOB. Godinu dana kasnije, na II. zasjedanju u Jajcu, 29. i 30. studenog 1943. godine AVNOJ se konstituirao u vrhovno zakonodavno i izvršno narodno predstavničko tijelo. U toku NOB-a razvio se u vrhovnog predstavnika suvereniteta naroda i države kao cjeline. U skladu s tim osnovan je i Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije / NKOJ/ kao najviši izvršni i naredbodavni organ narodne vlasti.

Svojim državnopravnim radom II. zasjedanje AVNOJ-a označilo je povijesni datum utemeljenja Demokratske Federativne Jugoslavije, a odlukom o izgradnji Jugoslavije na federalivnom načelu osigurana je potpuna ravnopravnost naroda Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije.

Članovi Udruge najprije su s posebnim zanimanjem razgledali Muzej Prvog zasjedanja AVNOJ-a u Bihaću, a putovanje je potom nastavljeno prema Jajcu, gdje je uslijedio i susret s predstanicima Muzeja II. zasjedanja AVNOJ-a. Članovi Udruge prisustvovali su kulturno-umjetničkom programu u kojem su sudjelovali mladi iz Banja Luke i ugledni recitatori iz BiH. Toga dana, i u Bihaću i u Jajcu, Tito je bio nazočan svugdje. O njemu su se pjevale pjesme, na svim važnim punktovima prodavalni su se kalendar i medalje s Titovim likom. Prodavači su imali pune ruke posla.

Istdobno u oba grada primjećen je nemali broj autobusa, a ponajviše s riječkim oznakama

Na molbu vodstva Udruge ABA Črnomerec, zagrebački novinar i dugogodišnji osobni sekretar doktora Ivana Ribara - publicist Jozo Petričević, osvježio je uspomene na prvog predsjednika AVNOJ-a i njegove sinove Lolu i Juricu koji su izuzetno aktivno sudjelovali u pripremama za oba zasjedanja AVNOJ-a.

Petričević je istakao da je dr. Ivan Ribar - po svojim moralnim i ljudskim kvalitetama, pored druga Tita, naš najveći čovjek. Ugled što ga je uživao kao demokrat, utjecao je itekako na mišljenje i odnos naših iseljenika prema NOB-u, poglavito u SAD i Južnoj Americi. Ako je dr Ivan Ribar s Titom, onda je ta borba

pravedna i mi ćemo je, ne samo podržavati, nego i materijalno pomagati - rezonirali su iseljenici.

Obitelj Ribar bila je napredna građanska obitelj, nastanjena u prijestolnici, s pristojnim životnim standardom i uvjetima da svoju djecu obrazuje i formira na tada dostupnoj građanskoj razini. Lolo Ribar je mogao postati i perspektivni „režimlja“, ali je postao borbeni opozicionar i vatreni revolucionar. Na njegov životni put svakako je najviše utjecalo političko opredjeljenje njegova oca, koji je od predsjednika Ustavotvorne skupštine Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca postao poznati opozicioni pravak, ugledni političar i odvjetnik - branič množih optuženih članova KPJ.

Njegov sin Lolo bio je komunist koji je zahvaljujući formatu i zrelosti svoje mlade ličnosti prirodno izbio na čelo naprednog studentskog pokreta Beogradskog univerziteta, a ubrzo i omladinskog komunističkog pokreta cijele zemlje.

I Lolin brat slikar Jurica također biće neumoran. Velik je bio njegov angažman u revolucionarnom pokretu, naročito na području kulture na Univerzitetu, gdje je 1937. primljen u SKOJ, a ubrzo i u članstvo KPJ. Uz to redovno je slikao i izlagao.

Njihova majka Tomica stradala je u ratnom vihoru - izvedena je pred cijevi nacističko-fašističkih i kvislinskih pušaka i strijeljana u Kupinovu, u Srijemu 1944. godine.

Tijekom rata i poslije oslobođenja dr. Ribar obavljao je najodgovornije dužnosti u zemlji, među kojima i dužnost predsjednika Prezidijuma -Predsjedništva Narodne skupštine FNRJ do 1953. kada odlazi u mirovinu, a za predsjednika Republike izabran je drugi Tito.

Od 1945. do smrti, stalno je biran za poslanika Savezne narodne skupštine i zastupnika Sabora Hrvatske, a ogledao se i kao izvanredan pisac i publicist, Sudarivao je u svim najpoznatijim listovima i časopisima, u zemlji i inozemstvu. Među ostalim objavio je četiri knjige „Zapis“; zatim „Uspomene iz NOB“, „Iz moje političke suradnje“, „Stara Jugoslavija i komunizam“ itd.

Umro je 2. veljače 1968. u vojnoj bolnici u Zagrebu na Šalati u 88. godini. Prema njegovoj posljednjoj želji tijelo mu je kremirano u Beogradu, a urna s pepelom prenesena je u Zagreb. Sahrađana je uz najviše vojne i državne počasti obavljena na groblju Mirogoj 5. veljače 1968. godine.

Na povratku iz Bihaća i Jajca, članovi Udruge navratili su u rodno mjesto dr. Ivana Ribara - u Vukmanić nedaleko Karlovca.

Poslije smrti dr Ribara podignut mu je spomenik pred ulazom u njegovu rodnu kuću. Taj spomenik (bistu) vandali su, zna se - bacili u bunar pred obiteljskom kućom, a na njeno mjesto postavljana je bista dr. Franje Tuđmana.

Jozo Petričević

Zagrebački antifašisti pred spomenikom NOB-u u Jajcu

•U Istri je obilježena 71. godišnjica jezivih stradanja mještana sela Šajini na barbarskom i Bokordići na svetvinčentskom području, kada su nacifašisti u svirepom noćnom pohodu s 8. na 9. siječnja 1944. brutalno ubili više od 70 nevinih žrtava

Nakon što su Nijemci po mraku ubili 52 mještana Šajina, zapalili i u crno zavili selo, uputili su se u Bokordiće, gdje su ubili 22 mještana, desetak ih odveli u konclogore, od kuda ih se osam nije nikada vratilo.

- Brutalnost i razmjeri ovog zločina ne smiju se zaboraviti, a svjedočanstva preživjelih ne smiju se zanemarivati. Jedini grijeh tih žrtava je bio što su postojali. S ponosom ih se sjećamo i nećemo zaboraviti što su dali za slobodu. Zato nećemo dozvoliti manipuliranje povijesku i ustrajat čemo u borbi za istinu i afirmaciju antifašizma, poručio je između ostalog svetvinčenski načelnik **Dalibor Macan**, podržan velikim pljeskom brojnih okupljenih oko spomen-obilježja u Bokordićima.

Vijence su položile delegacije mještana Bokordići i Pustijanci, općine Sve-

KRVAVO JE TO JUTRO BILO - NE PONOVILO SE

tvinčenat i susjednog Barbana, Saveza antifašista Istarske županije i njegovog savičentskog ogranka Udruge antifašističkih boraca i antifašista Pule, delegacija prijateljske općine Matulji i tamošnje podružnice UAB-a Liburnije, kao i delegacija mjesta Lipa, također poznatog po stradanjima.

Izrazito emotivnim govorom u stihovima, pod nazivom "Krvavo je to jutro bilo (ne ponovilo se)", poginulom se ocu, kojeg nije upoznala i stradalim mještanim preko mikrofona obratila **Milka Pajić**, a među okupljenima osjećalo se kako naviru teške emocije. O razmjerima strašnih zločina u ovako malom selu govorio je **Mirko Rojnić**, predsjednik savinčenskih antifašista, koji je naveo da se posljedice noći, u kojoj su 22 mještana ubijena i još deset njih odvedeno u logore, još uvijek osjećaju.

- Ostale su udovice s dicom, razorenne obitelji, kuće popaljene. U svakoj hiži je bilo mrtvih. Nije im bilo dosti nakon Šajini, već su došli u Bokordiće, ubijali ljude u postelji, zapalili ih u hiži. Ali, treba znati da je odgovornost i na domaćim izdajnicima, vjerojatno i iz Bokordići. Ljudi su pričali o skupini koja je

pješke stigla u Bokordiće preko Skitače iz Šajini i koja je pričala hrvatski - nacifašisti su došli iz Šajini s kamionima preko Juršići, a još jedna skupina došla je iz Savicente. Ovi što su išli pješke, ako i nisu krivi, morali su barem znati što se dogodilo neposredno prije u Šajini. Uostalom, prvi su stradali članovi odbora iz sela, rekao je Rojnić.

Tomislav Ravnić u ime županijskog SAB-a poručio je da neće prihvati da se najbolji borci NOB-a proglašavaju odgovornima za ovakve zločine.

- Nacizam i fašizam je upravo na ovakav način, odmazdama činio veliko zlo. Pobjeda nad nacifašizmom, čiju ćemo okruglu godišnju slaviti ove godine, bila je pobjeda nad barbarstvom, pobjeda dobra nad zlim, rekao je Ravnić.

U Šajinima, koji još pamte noć u kojoj su okupatori na pragovima kuća pobili djecu, žene, starce i muške ili ih zapalili žive, obilježavanje je počelo svetom misom za stradale seljane u crkvi sv. Petra. Uslijedilo je okupljanje u Društvenom domu, nakon čega su brojne delegacije položile vijence na tamošnje spomen-obilježje.

Z. S.

Polaganje vijenaca na mjestu stradanja mještana

Je li lajanje samo problem pasa

Tito bista na Pantovčaku, u vili „Zagorje“, postala je noćna mora novoizabrane predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović. Bista je mala, ali je njena povijesna veličina toliko snažna da s likom Tita stvara probleme, tko zna, možda i psihološke. Jer kad sjedne za isti stol za kojim je nekad sjedio i jedan od najvećih vođa antifašističkog pokreta u Drugom svjetskom ratu i posebno vođa Pokreta s preko stotinu nesvrstanih država, onda se doista može javiti osjećaj manje vrijednosti. Tko to ne razumije, trebao bi konačno shvatiti Kolindu.

S Pantovčaka kao da se vidi cijela Hrvatska, ali smeta širok pogled i uski osobni osjećaj veličine. Stoga je možda bolji doživljaj pod šatorom, da bar malo umanji tu percepciju sebe u odnosu na bistu. Je li zato Kolinda dva puta išla pod šator u Savskoj ili su joj to savjetovali neki astrolozi na tarot ili neke druge HDZ karte, ne ZNA SE. Pri tome nisu kazali da Hrvatska ipak nije toliko mala da bi mogla stati pod jedan šator.

Već prije je novu Predsjednicu to možda žuljalo jer je najavila da će u vilu Visoka gdje bi se ipak osjećala višom, nego tako nisko pred bistom na Pantovčaku. No, sve će to doći na svoje. Kolinda će shvatiti da se i na Pantovčaku treba spustiti. Na razinu koja joj Ustavom i zakonom pripada.

Novoj predsjednici čestitke su uputili i biskupi, a među njima i sisački biskup Vlado Košić. On kaže, vjerojatno pozivajući se na Bibliju, da je „veoma sretan što je na čelo naše mlade države Hrvatske došla osoba koja je vjernica, koja svoju vjeru živi i ne skriva“. Vrlo biranim riječima, primjerom samo biskupu Vladi, bivšem vladaru Komisije Hrvatske biskupske konferencije Iustitie et pax, koji bi se trebao pozivati na evangelje, kaže: „Takoder se nadam, budući da ste prva hrvatska predsjednica koja nije bila u komunističkoj partiji, da ćete uspjeti izvući našu Domovinu iz udbaško-komunističkih ralja u koje su ju nažalost gurnuli dosadašnji političari“. Nije naveo koji su to sve „dosadašnji političari“, u tim „raljama“, ali svakako je to važna poruka biskupa koji tumači da tumači riječ Božju.

No, kad smo već kod te teme, evo

i jedne vrlo zanimljive informacije koju objavljuje Informativna katolička agencija (IKA). Na vjeronaučnoj olimpijadi Zagrebačke nadbiskupije, održanoj nedavno u Zagrebu, pobijedila je, nitko drugi nego ekipa Osnovne škole – „Josip Broz Tito“ iz Kumrovcia.

Tema ovogodišnje vjeronaučne olimpijade najveće dijeceze u Hrvatskoj bio je Drugi vatikanski koncil. Ispalo je da su „mladi titisti“, dakle, i službeno najbolji poznavatelji katoličke doktrine u nadbiskupiji koju vodi kardinal Josip Bozanić. Neki su u šali dodavali da bi se odsad mogao zvati i Josip Brozanić. Nije ostalo samo na tome, jer su trećeplasirani predstavnici zaprešićke OŠ „Antun Augustinić“, po imenu kipara čiji je, jedan od najpoznatijih radova, upravo Titov spomenik u Kumrovcu.

Istaknuti književnik i kolumnist Ante Tomić odgovorio je Slavenu Letici koji je, kako kaže, reagirao na njegov komentar o tome da su „australski Hrvati počesto neugodni šovinisti i, mimo boljih običaja u svojoj uzornoj multietničkoj drugoj domovini, pa i političkoj kulturi nas koji smo ostali u old country“. Slaven Letica je zaključio kako sam ja ružno oklevetao baš čitavo iseljeništvo i „usrdno je preporučio državnom odvjetniku Cvitanu da me zbog toga neizostavno, što se reče, obradi“, navodi Tomić i dodaje: „Sunce moje denuncijantsko, Letica bi mene poslao u stanicu na informativni razgovor, da me organi gonjenja makar malčice protresu i prepadnu“. Ali, kaže Tomić, možda bi medijska scena baš tad živnula „kad bi mi dali da vodim novinarsku školu i uređujem zatvorski tjednik“.

Vjerujemo da bi Ante to dobro napravio, naročito kada bi bio u Remetincu i imao prilike s lica mjesta pisati o nekadašnjim premjerima, ministrima, i ostalim visoko pozicioniranim kriminalcima koji sada imaju prigodan smještaj.

Ipak bilo je još zanimljivih vijesti koje su iz Hrvatske obišle svijet. Nai-me, prvi put u povijesti, baš u Lijepoj našoj, donesena je presuda u kojoj je kažnjeno lajanje. Na žalost, osuđen je samo jedan pas.

Naime, Pulski općinski sud je, na tužbu susjede, vlasniku psa - Mede iz

Peroja, naložio da ga drži zatvorenog u kući svakog dana od 20 navečer do 8 sati ujutro. Sud je vlasniku psa zaprijetio novčanom kaznom od 20.000 kuna, ako u roku ne ispunii tu obvezu i ne bude se toga pridržavao. Vlasnik tvrdi, u izjavi Jutarnjem listu, kako njegov pas gotovo da i ne laje po noći i da sad žive u strahu jer im prijeti kazna ako pas uopće zalaje.

Neki su pomislili, obzirom da su okruženi lajanjem sa svih strana i ekrama, da je konačno došla i kazna za to, a ispalio je da je osuđen samo jedan pas. Koji i ne zna drugo nego lajati. Iako vrijeme pokazuje kako to nije karakteristika samo pasa. No, svjedoci smo borbe za slobodu govora, ali ne i slobodu lajanja. Možda i zato što za lajanje kažnjavaju samo pse.

Na traženje novinara odvjetnik psa nije dao nikavu izjavu, ali možda će se ipak žaliti. No, to je već stvar dogovora s klijentom.

Ipak ima i drugačijih vijesti za pse. Na primjer Okružni sud ciparskog grada Limasola prvi je put u povijesti dosudio u korist psa. Američki stafordski terijer oduzet je vlasniku i predan na državnu skrb. Za psa se zauzela policija koja je zaključila, nakon istrage, da je pas žalostan, da gladuje i da je u teškom stanju. O lajanju nije bilo riječi, jer od gladi nije u stanju ni lajati. Dobar je postupak policije, iako ni u takvim slučajevima nije problem samo pas.

Inače, da se vratimo u naše krajeve, na grafitu na pročelju područne škole Bilice, koja pripada šibenskoj Osnovnoj školi Jurja Dalmatinca, osvanula je i šahovnica s početnim bijelim poljem. Uz vukovarski vodotoranj, koji je nacrtan među bojama hrvatske zastave, nalazi se i šahovnica koja ima i vitičasti završetak što, kako navodi portal Šibenik IN, nedvojbeno upućuje na to da je riječ o ustaškom grbu koji se koristio kao službeni simbol zločinačke Nezavisne Države Hrvatske od 1941. do 1945. godine.

Vjerojatno nije slučajno ni to da se ustaški grb, koji je protuzakonit, nalazi baš pokraj spomenika biličkim ženama i omladinkama koje su dale život u Narodnooslobodilačkoj borbi, i to upravo pred obilježavanje 8. ožujka - Međunarodnog dana žena.

Izložbe i kreiranje društvenih sjećanja

•Sasvim slučajno, tražeći neku desetu informaciju na internetu naišla sam na tekst Mihaele Bingula, objavljen u jednom od prijašnjih brojava časopisa „Etnološka istraživanja“. Članak nosi naslov: „Uloga muzeja u konstruiranju društvenog sjećanja na devedesete godine u Hrvatskoj“, a cilj mu je bio, kako kaže sama autorica teksta „pokazati kako se društveno sjećanje stvara na primjeru izložaba i postava.“ Zbog zanimljivosti teme upustila sam se u avanturu isčitavanja teksta i kako se iznenadila. Kao jedan od primjera na kojem će pokazati kako izložbe kreiraju društveno sjećanje, odabran je i „katalog“ izložbe *Fotografski zapisi hrvatskoga antifašističkog pokreta 1941.-1945.* kojoj sam bila autorica

Prema Binguli „Cilj izložbe Fotografski zapisi hrvatskog antifašističkog pokreta 1941.-1945. (1995.) bio (je) prikazati život boraca u trenucima predaha.“

Međutim, cilj izložbe ili njena namjera kako sam navela na str. 3 deplijana, a nikako ne kataloga (katalog podrazumijeva navođenje kataloških jedinica i njihov opis) bila je... „prikazati život boraca u trenucima predaha, odnosno oblike prividno mirnodopskog načina života u otežanim ratnim uvjetima, na privremeno ili trajno zauzetom teritoriju, bez pokušaja da se nabrajaju, kronološki određuju ili navode konkretna politička zbivanja. Iako je njihov značaj za kvalitetu života neosporan, oni sami, njihov slijed, složenost, uzročnost... u ovoj su izložbi potpuno nepostojeći. Jedini dijelovi koji jasno upućuju na konkretnе političke događaje su početak i kraj izložbe: zaposjedanje Zagreba od strane dviju vojski – okupatorske Njemačke, 10. travnja 1941. i Jugoslavenske narodne armije, 8. svibnja 1945. godine.“

Zatim donosi „citat“ koji sasvim proizvoljno navodi i sukladno tome netočno interpretira u skladu s unaprijed postavljenim zaključcima:

Bingula piše „Rat u kome se danas, 50 godina nakon završetka Drugog svjetskog rata, ponovno nalazi Hrvatska, rat je za obranu državnosti i hrvatskih teritorija. I predsjednik međunarodno priznate i samostalne Hrvatske, Franjo Tuđman, bio je sudionik antifašističke borbe. (Mataušić 1995:9)“. Potom komentira: „Iz navedenog citata možemo vidjeti da je lako iščitati politički kontekst u kojem je nastao katalog. Nigdje se u katalogu izložbe ne spominje Josip Broz Tito, ali se spominje aktualno stanje u Hrvatskoj.“

No, tako u deplijanu ne piše. Već ovako: „Rat u kome se danas, 50 godina nakon završetka Drugog svjetskog rata, ponovno nalazi Hrvatska, rat je za obranu hrvatske državnosti i hrvatskih teritorija. Iz ovog rata izrasla je međunarodno priznata, samostalna Republika Hrvatska. Njezin predsjednik dr. Franjo Tuđman, i sam sudionik antifašističke borbe, izjavio je prošle, 1994. godine prilikom proslave Dana antifašističke borbe da je sadašnja demokratska Hrvatska „nastala na stečevinama antifašističke borbe u kojoj su hrvatski rodoljubi antifašisti dali svoj prilog za održavanje hrvatstva...“

O kakvom političkom kontekstu je tu riječ? Sigurno ne onakvom kako ga tumači autorica teksta Bingula, očigledno slijepa na konkretne činjenice, koje uopće ne primjećuje.

Kao prvo, deplijan (bez kataloških jedinica) od 12 stranica naziva katalogom. Nije joj palo na pamet zapitati se kako to da ova izložba NEMA poput ostalih izložaba koje analizira, pravi katalog na recimo 100-tinjak stranica... Nije joj palo na pamet zapitati se kako se izložba u povodu 50. obljetnice pobjede antifašističke koalicije (8. svibanj) održava tek u prosincu? (što lijepo piše na unutrašnjoj strani naslovnice deplijana). To da je u Hrvatskoj tada bio rat, bila je notorna činjenica, a ne politički kontekst. Jedanko tako nije joj palo na pamet zašto sam citirala upravo te Tuđmanove riječi. Sigurno ne zato da veličam Franceka. Upravo suprotno. Namjera mi je bila iskazati svu licemjernost njegovih riječi. Jer dok ih je on tako lijepo izgovarao, u Hrvatskoj je istovremeno bio srušen 731 spomenik i 2.233 druga obilježja palim borcima i civilima, žrtvama Drugoga svjetskog rata, a da za to ni tada, a bogami ni danas, još nitko nije odgovarao. U isto vrijeme dok on to izgovara, u Zagrebu i drugim gradovima mijenjaju se nazivi ulica, trgovina, škola i tvornica koje su nosila imena narodnih heroja. U isto vrijeme prekrnjaju se udžbenici povijesti... Sami borci antifašisti, „hrvatski rodoljubi koji su dali svoj prilog za održavanje hrvatstva“, kako ih deklarativno naziva u nastavku citata, bili su u to vrijeme građani drugoga reda, izjednačeni u svojim pravima s pripadnicima domobranskih jedinica.

A i Josip Broz Tito se, naravno, spo-

minje. Citiram iz deplijana: (str. 7): „... Iako je bio povezan s Vrhovnim štabom“ (misli se na Glavni štab Hrvatske) „i vrhovnim zapovjednikom svih oružanih snaga na tlu bivše Jugoslavije, Josipom Brozom Titom...“

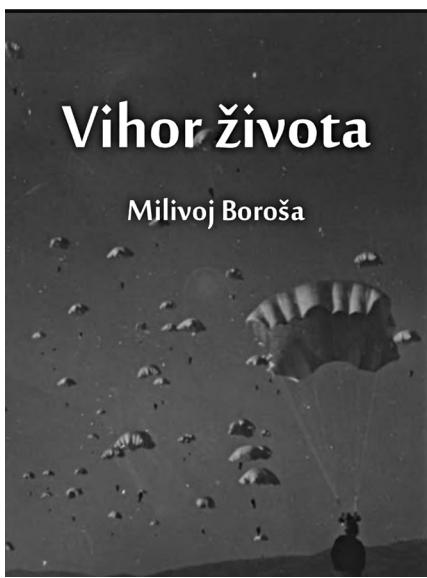
I ono najvažnije, što kolegica nije primijetila, a što najviše govori o vremenu postavljanja izložbe jest činjenica da se govori o *hrvatskom antifašističkom pokretu*. Trebala se zapitati kamo je nestao Narodnooslobodilački rat i socijalistička revolucija? Jer vjerojatno bi se izložba zvala „Fotografski zapisi NOR-a i socijalističke revolucije“ da je bila realizirana par godina ranije. No, to u vremenu postavljanja izložbe, vjerujte mi, nije bilo moguće. Socijalistička revolucija, kaj god... U upotrebu je već tada ušao termin antifašistički pokret, antifašistički otpor... i ostao do danas.

U stvari, zašto me je tekst kolegice Bingula toliko iznervirao? Ne samo zbog krivih interpretacija sukladnih autoričinim unaprijed postavljenim ciljevima, već zato što sam tada bila, a i danas jesam, jako ponosna na tu izložbu. Ponasna zbog truda koji sam uložila da uopće, u to i takvo vrijeme ta izložba bude realizirana (čitave četiri godine o jednoj takvoj izložbi nije se moglo ni pomisliti, a znamo i zašto). Iako u deplijanu piše da će izložba biti otvorena od 7. prosinca 1995. i trajati do 1. siječnja 1996., skinuta je puno prije. Danas se više ne sjećam razloga, no on više i nije bitan, bitno je da je *nekom smetala*. I naravno, da nitko iz tadašnje vlasti nije naznačio otvorenju. No, to mi i nije bilo važno. Puno važnije bile su mi čestitke prisutnih boraca, partizana i antifašista, koji su po lošem vremenu (cijelo jutro padao je gust snijeg, a temperatura je bila daleko ispod nule) došli u „Mimaru“ na otvorenje izložbe. Nakon dugog vremena tu su ponovno mogli čuti (i zapjevati) anatemizirane partizanske pjesme koje je izvodio mali muški zbor pod ravnateljstvom maestra Emila Cossetta. Bio je to nezaboravan doživljaj.

Nataša Mataušić

NOVE KNJIGE

Milivoj Boroša Vihor života

Udvorani središnjice SABA RH promovirana je knjiga *Vihor života* autora Milivoja Boroše. O knjizi su kazivali Miroslav Kirinčić, urednik, Nataša Mataušić, recenzent i sam autor.

Život čovjeka prolazi kao vihor. Čas juri brže, čas sporije, a ponekad kao oluja. Teče život bez zaustavljanja. On je neprekidan dok traje i na tom neuromnom putu svog nesigurnog kretanja bez povratka, stvara i ruši, lomi i miluje, ovisno o kvaliteti i impulsu raspoložive energije. U odnosu na vječnost on je tek jedan tren koji pruža čo-

vjeku mogućnost da ga u većoj ili manjoj mjeri iskoristi ili zlorabi.

Ova autobiografska priča jedan je takav tren. „U njemu opisujem najvažnije događaje koji su imali utjecaja na moj život“, istaknuo je Boroša, dodavši: „To je razdoblje života što ga se sjećam, što sam ga proživiljavao i opisujem ga onakvim, kakav je bio. Koristim pri tome, osim sjećanja, pribilješke i pojedine dokumente“. Autor u knjizi prikazuje svoj život kao sliku vlastita snalaženja u njemu. Opisuje kako je taj tren svemogućeg kretanja, koji mu je bio na raspolaganju, iskoristio i učinio ga manje ili više vrijednim, tužnim ili radosnim. Nalazio se u situacijama kada je morao donositi presudne odluke koje su se, misli, pokazale pravilnima.

Milivoj Boroša, rođen u Zagrebu 1920. godine, umirovljeni pukovnik Jugoslavenskog ratnog zrakoplovstva, u svom je burnom životu bio narednik u vojski Kraljevine Jugoslavije, pilot-navigator u zrakoplovstvu NDH, letač Luftwaffe koji je s hrvatskom posadom prebjegao Sovjetima, a potom i svjetski rekorder u padobranskim skokovima.

U zrakoplovu Luftwaffe bombardirao je u siječnju 1942. godine njemačku kolonu u Rusiji, da bi u lipnju iste godine, avionom Dornier Do-17z, preletio Sovjetima. Ispitivao ga je zloglasni šef tajne policije Lavrentij Berija, a Hitler mu je potpisao osmrtnicu. U prosincu 1943. godine postao je borac Prvog jugoslavenskog samostalnog odreda u SSSR-u, da bi već mjesec dana kasnije bio imenovan komesarom čete i nedugo zatim unaprijeden u čin potporučnika. Suprugu Aleksandru, koja je sudje-

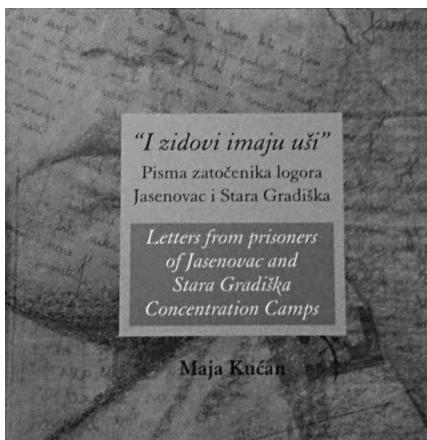
lovala u obrani Staljingrada, upoznao je sredinom 1944. godine, a godinu dana kasnije zajedno su se vratili u Zagreb.

Kao mladić bavio se gimnastikom i lakom atletikom u Sokolskom društvu, dobro je crtao, nakon jedne odbijenice u narednom pokušaju poslije izbijanja iz zemlje u Švedskoj i Češkoj, primljen je u Pomorsko zrakoplovnu školu 1938. godine u Novom Sadu. Slijedi burno vrijeme u okolnostima ratne zbilje. O tome i o mnogo čemu još, čitatelji će saznati iz autorovih kazivanja u knjizi. Nakon oslobođenja zemlje, Boroša posebno pamti 18. svibanj 1950. godine kada je primio telegram maršala Tita: „Drugu Milivoju Boroši, poručniku Jugoslavenskog ratnog vazduhoplovstva Leskovac. Čestitam vam na postignutom velikom uspjehu u skakanju padobranom i želim daljnje uspjehe u tom pravcu. Josip Broz Tito“. Dan ranije Boroša je oborio svjetski rekord u broju skokova za jedan dan – 75 puta za 15 sati, 45 minuta i 55 sekundi. Tako je ispunio obećanje dano maršalu Titu u povodu njegova rođendana. Kasnije je od Tita na poklon dobio zlatni sat.

Godinama je Milivoj Boroša, na čelu podružnice vojnih umirovljenika pod kapom Sindikata umirovljenika Hrvatske, boreći se za povrat oduzetih i umanjenih prava i pravedan status vojnih umirovljenika bivše JNA. „Niti jedna republika u tranziciji nije postupila tako surovo i revanšistički prema svojim građanima, vojnim umirovljenicima, borcima i ratnim vojnim invalidima NOR-a, kao Republika Hrvatska“, napisao je u pogovoru svoje knjige Milivoj Boroša.

B. M.

Maja Kućan I zidovi imaju uši

Hrvatski povijesni muzej i Spomen-područje Jasenovac promovirali su knjigu „*I zidovi imaju uši*“ (*Pisma zatočenika logora Jasenovac i Stara Gradiška*). O knjizi su govorili Ankica Pandžić, ravnateljica Hrvatskog povijesnog muzeja, Nataša Jovičić, ravnateljica Spomen-područja Jasenovac, Nataša Mataušić, muzejska savjetnica i predsjednica Upravnog vijeća Spomen-područja Jasenovac, Jela Godlar, književnica i Maja Kućan, autorka knjige.

Kustosica Maja Kućan je već do sada objavila iznimno vrijednu zbirku pisama o dopisnih karata iz logora pod naslovom „Jednoumlje i ostali!“. Ovdje se radi o svojevrsnom nastavku prve zbirke koja se ponešto razlikuje od pret-

hodne knjige. U prvoj zbirci autorica je pokušala predstaviti najvrednije i najzanimljivije dopisnice iz logora, dok se u knjizi „*I zidovi imaju uši*“ orijentira na pojedine sudbine samih logoraša. Autorka je koristila građu Spomen-područja Jasenovac, kao i građu iz privatnih zbirki, uglavnom potomaka zatočenika logora.

Zatočenik je imao pravo napisati do dvadeset riječi, isključivo obiteljske naravi (dakako, sve je cenzurirano) a drugi dio dopisne karte, primatelj poruke odgovorio je, također, s dvadeset riječi. Zatočenici bi rjeđe bili u prilici napisati i poslati pisma koja nikad nisu slana poštom, već bi ih potajno prenosila neka osoba, primjerice zatočenik pušten iz logora.

Knjiga je trojezična (hrvatski, engleski i njemački), ilustrirana preslikama dopisnih karata i pisama, te biografskim podacima zatočenika o kojima se u knjizi kazuje. Uvrštena je i pripovijest „Zadnje pismo“ književnice Jele Godlar, kćeri Josipa Godlara čije pismo nije sti-

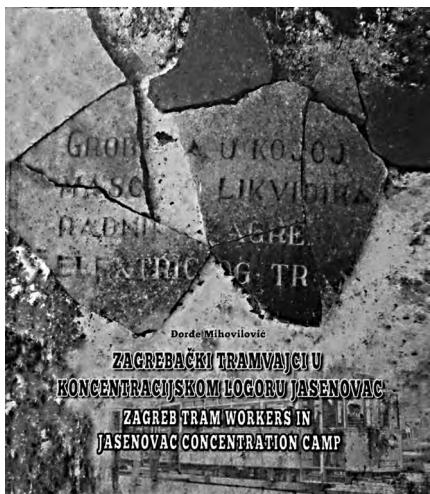
glo njegovoj obitelji za njegova života.

Kako u predgovoru piše dr. sc. Filip Škiljan, knjiga je iznimno vrijedan doprinos istraživanju povijesti koncentracijskih logora Jasenovac i Stara Gradiška, te nam otkriva poruku koju želi odaslati Spomen-područje Jaseno-

vac kao ustanova vrhunskog značaja za istraživanje povijesti Drugog svjetskog rata, ali i kao mjesto tolerancije i sjećanja, a to je da su žrtve osobe - pojedinci koji su imali svoje osjećaje, nade, veselja i ideje, i da nisu samo brojevi.

B. M.

Dorđe Mihovilović Tramvajci u logoru

Savez antifašističkih boraca i antifašista RH i Spomen-područje Jasenovac predstavili su povodom Dana sjećanja na žrtve holokausta knjigu „*Zagrebački tramvajci u koncentracijskom logoru*“

Jasenovac“. O knjizi su govorili Franjo Habulin, predsjednik SABA RH, Nataša Jovičić, ravnateljica Spomen-područja Jasenovac, Nataša Mataušić, muzejska savjetnica i predsjednica Upravnog vijeća Spomen-područja Jasenovac i Dorđe Mihovilović, autor knjige.

Već u ljeto 1941. godine započeli su progoni i hapšenja ZET-ovih radnika. Riječ je o paratijskim i sindikalnim aktivistima. Desetorka su nakon ispitanja i fizičkog maltretiranja u zatvoru u Savskoj cesti deportirana u tada tek uspostavljeni jasenovački logor Krapje. Desetak dana nakon hapšenja prve grupe radnika ZET-a i njihovog odvođenja u logor Krapje, uslijedila je sjednica Ravnateljstva Zagrebačkog električnog tramvaja na kojoj je donesena odluka o privremenom umirovljenju svih uhapšenih radnika. Da absurd bude veći, do povlačenja odluke došlo je 30. travnja 1945. godine, svega nekoliko dana uoči konačnog sloma tzv. NDH, kada su bivši radnici pozvani da se javi na svoja radna mjesta. Međutim, njihovi posmrtni ostaci bili su već godinama zatrpani u

masovnim grobnicama u okolini Krapja, Jasenovca i Stare Gradiške.

Samo u ustaškim logorima u Jasenovcu i Staroj Gradiški na različite načine umorena su tridesetorka djelatnika ZET-a. Od djelatnika koji su deportirani u ustaške logore, kući se vratio samo jedan. Na različite načine život je izgubio još 31 radnik ZET-a. Osim u logorima zagrebački tramvajci stradali su i kao pripadnici partizanskih jedinica, dok je dio umoren na zagrebačkim i drugim stratištima. Lokalitet u Krapju – grobniča u kojoj su sahranjeni posmrtni ostaci ubijenih u logoru sa spomen-pločom posvećenom radnicima ZET-a, devastiran je početkom 1991. godine. Centralni spomenik je miniran, a spomen-ploča razbijena.

Knjiga (dvojezična – hrvatski i engleski) autora Mihovilovića donosi fotografije i životopise ubijenih zatočenika ZET-ovaca, opise događaja i brojne prelike dokumenata iz tog vremena, vezane za djelovanja jednog od tada najmoćnijih poduzeća na području Zagreba.

IN MEMORIAM

MILAN VAŠALIĆ 1929.-2015.

Rođen je u Drvaru, u BiH.

Početkom Drugog svjetskog rata kao dijete odlazi u zbijeg te s vremenom postaje aktivni učesnik NOB-a.

Poslije rata dolazi u Osijek, školuje se i uz rad završava Pravni fakultet. Sve do umirovljenja je radio u Domu zdravlja u Osijeku.

Od 2006. godine bio je član Udruge antifašističkih boraca i antifašista Osijek.

MILAN GAJSKI 1925.-2015.

Rođen u selu Gaj (Žumberak). Zajedno s ocem bio je aktivist NOP-a. Partizanskim jedinicama priključio se 1942. godine. Nakon

oslobodenja nastavio je školovanje.

Najviše je službovao u Sekretarijatu unutarnjih poslova RH (u mirovinu je otišao kao glavni inspektor). Bio je jako vezan za rodni kraj. Jedan je od inicijatora izgradnje spomen-područja Žumberak-Gorjanci te inicijator izgradnje tvornice u Radatovićima i partizanskog spomen-aerodroma u Priložu. Aktivno je djelovao u SABA RH.

Za ratne i poratne zasluge odlikovan je s više odličja.

ZDRAVKO MACURA 1938.-2015.

Macura je kao dijete s Kozare, zajedno s obitelji bio deportiran u logor Jasenovac. Nakon nekog vremena udomljeni su u jednu obitelj koja im je pomogla da prežive ratne strahote.

Po odsluženju vojnog roka, sudbina

ga dovodi u Pulu. Zapošljava se i uključuje u društveno-politički život grada, obnašajući odgovorne dužnosti u Savezu socijalističke omladine i Socijalističkom savezu, u pulskom Domu braće Ribar, Istragrađevnom, Dugi te poslovnici Jugobanke. Uz rad završava Višu kadrovsu školu u Zagrebu, a potom i Pedagoški fakultet u Rijeci.

Zadnjih nekoliko godina Zdravko je bio angažiran u Udrudi antifašističkih boraca i antifašista grada Pule, gdje je obnašajući dužnost tajnika, kao čovjek jaka emotivna nabroja, stvarao pozitivno ozračje, usko surađujući s pripadnicima mladih generacija, povezujući tako mudrost i iskustvo starijih te volju i znanje mladih u promicanju vrijednosti antifašizma.

Bio je član Predsjedništva Saveza antifašista Istarske županije, član Skupštine SABA RH te član Odbora za nakladničku i informativnu djelatnost.

IN MEMORIAM

JOSIP SKUPNJAK VLADO 1925.-2014.

Josip Skupnjak rođen je 1925. u Bartolovečkom Trnovcu kraj Varaždina. Završio je gimnaziju u Varaždinu, Višu vojnu akademiju u Beogradu i Ratnu štabnu školu u Bruxellesu.

Već od najranije mладости, kao učenik

varaždinske gimnazije, Skupnjak se uključuje u napredan antifašistički pokret.

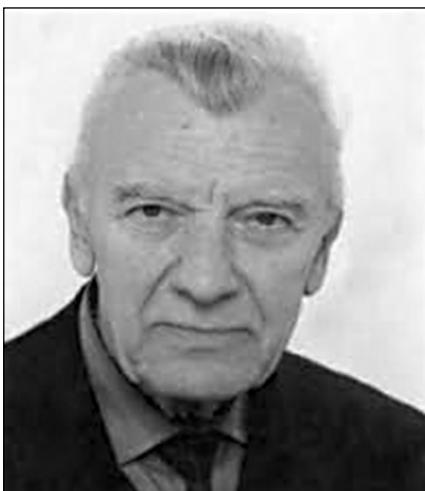
Ratne 1942. pridružuje se Kalničkom partizanskom odredu, a kasnije NO brigadi „Braća Radić“, gdje postaje zamjenik komesara. Tijekom NOB-a djeluje u jedinicama Desetog korpusa zagrebačkog kao borac i rukovodilac.

Bio je zastupnik u Saboru RH od 1978., član Izvršnog vijeća i Republički sekretar za narodnu odbranu od 1982. te član Savjeta Republike od 1987. Umirovljen je 1986. godine u zvanju general - potpukovnika.

Od 1991. djeluje u Savezu antifašističkih boraca i antifašista RH. Kao potpredsjednik i član Predsjedništva u više mandata, posvetio se povezivanju i suradnji veteranskih organizacija te aktivnostima na projektima obnove spomeničke baštine NOB.

U suradnji s drugim autorima napisao je više knjiga s tematikom iz Drugog svjetskog rata. Za svoje je zasluge odlikovan brojnim odličjima, a 2010.g i Odlikovanjem Reda Stjepana Radića koje mu je dodijelio predsjednik Republike Ivo Josipović.

MILJENKO BENČIĆ 1923.-2015.

Miljenko Benčić je rođen u selu Vela Traba nedaleko Pazina. Bio je jedan od najstarijih istarskih partizana i suborac Joaki-

ma Rakovca, a u NOB se uključio u proljeće 1943.g. Po završetku Drugog svjetskog rata bio je tajnik Kotara Pazin, a potom pomoćnik javnog tužioca za Istru. Potom je osam godina bio predsjednik općine Pazin. Bio je i utemeljitelj tvornice „Pazinka“ i njezin direktor sve do umirovljenja.

Aktivno je sudjelovao u radu brojnih društvenih i političkih organizacija te je bio zastupnik u Hrvatskom saboru i predsjednik Skupštine zajednice općina Rijeka.

Kao uvjereni multikulturalist i antifašist čvrstih stavova bio je aktivan član Udruge antifašističkih boraca i antifašista Pazina i Istre, predsjednik pazinskog Društva Josip Broz Tito te dugogodišnji potpredsjednik SABA RH.

Uz brojna priznanja i odlikovanja koja je primio za svoj predani rad, u povodu Dana antifašističke borbe 2010. godine predsjednik Republike Ivo Josipović odlikovao je Benčića Ordenom Stjepana Radića za poseban doprinos njegovanju antifašističke baštine i tradicija.

MARIJA TOMAKIĆ-STAPAR 1928.-2014.

Rođena u Brodskom Varošu kod Sl. Broda, kao mlada odlazi u NOB, prolazeći teški ratni put.

Bila je aktivna članica Udruge antifašističkih boraca i antifašista i veliki borac protiv iskrivljavanja povijesne istine o NOB.

Za ratne i poslijeratne zasluge primila je više odličja i priznanja.

BRANKO MANOJLOVIĆ 1928.-2014.

Rođen je u Pakracu gdje je završio Osnovnu školu. Kao šesnaestogodišnjak je aktivno sudjelovao u NOP-u i bio ranjen.

Završio je učiteljsku školu u Petrinji, a potom u Požarevcu i oficirsku školu te je unapređivan do čina kapetana prve klase.

Radio je kao učitelj u Kusonjama kod Pakraca i obnašao brojne visoke dužnosti, pa i u Saboru RH, u Uredu za nacionalne manjine.

Bio je vrlo aktivan u radu SUBNOR-a i UABA Pakrac-Lipik.

Za nesebičan rad odlikovan je Ordenom bratstva i jedinstava, Ordenom rada, Ordenom zasluga za narod, prvog i drugog reda, a priznanje je dobio i od SABA RH.

BRANKO RAJIĆ 1920.-2014.

Rođen je u selu Breza kod Bjelovara. Kao učesnik NOB-a od 1943.g. bio je borac Moslavačke čete, intendant u Bjelovarskom partizanskom odredu, načelnik Intendanture istočne grupe odreda te referent za snabdijevanje u 10. zagrebačkom korpusu.

Po završetku rata, uz rad aktivno sudjeluje u društveno-političkim organizacijama. Umirovljen je u činu majora, a od 1990.g. je bio aktivan član UABA Zagreb Jug.

Odlikovan je s više odličja, među kojima su i Orden za hrabrost te Orden bratstva i jedinstva sa srebrnim vijencem.

MILUTIN VUJNIĆ 1924.-2015.

Rođen je u Braćevcima. Kao mladić je bio izrazito skroman, ali odvažan. Učesnik je Narodnooslobodilačke borbe od 1941. godine.

Bio je u četi i bataljunu Josipa Antolovića-Hrvata. Skupa sa svojim suborcima ulazi u sastav 12. slavonske brigade, u kojoj se borio do oslobođenja i bio komandir čete.

Dosta rano izlazi iz vojske u činu poručnika i zapošljava se u Šumskom gospodarstvu Slavonije. Uz rad je završio Šumarsku tehničku školu. U mirovinu je otisao sa punim radnim stažom.

Bio je član Udruge antifašističkih boraca i antifašista Osijek od njezinog osnutka.

Tradicionalni Memorijal mira 26 smrznutih partizana

•Svečanom akademijom u Domu kulture u Mrkoplju započeo je 53. Memorijal mira 26 smrznutih partizana u spomen na 71. obljetnicu marša 2. brigade 13. Primorsko-goranske divizije, koji se održava pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije

Prošla je 71 godina od davne 1944.-treće ratne godine surogog Drugog svjetskog rata, zapamćenog kao najveće tragedije u povijesti čovječanstva. Umorni i iacrpljeni u borbama protiv njemačkog okupatora i domaćih sluga borci 2. brigade 13. Primorsko-goranske divizije krenuli su u hladne dane 1944. prema oslobođenom teritoriju Gorskog kotara. U hladnoj noći sudbinu hrabrih Gorana, otočana, Primoraca i Istrana na putu prema Mrkoplju zapečatila je studen, vijavica i hladnoća – "bijela smrt". Na legendarnoj Matić poljani 26 kamenih stupova svjedoči o tužnoj epopeji naših junaka, kazao je predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije **Dinko Tamarut**. Ove godine obilježavajući 70. godišnjicu završetka Drugog svjetskog rata u mnogim mjestima naše županije obilježit ćemo dane oslobođenja, ponosni na borce jedinica NOV iz naših krajeva. Zahvalni smo i borcima 4. armije na konačnom oslobođenju i povratku otuđenih krajeva Istre, Rijeke, otoka i Dalmacije matici domovini. Žrtve i stradanja boraca antifašista za slobodu i konačno oslobođenje ovih krajeva od fašizma i nacizma nisu i ne smiju biti zaboravljeni, ovim memorijalom odajemo dužnu počast stradalima za slobodu, istaknuo je Tamarut.

Nazočnima se obratio i predsjednik Županijske skupštine Primorsko-goranske županije **Erik Fabijanić**, koji je kazao kako je Županija ponosna na svoju antifašističku prošlost, sadašnjost te do dada, a nadam se i budućnost.

U ime domaćina svečanosti Općine Mrkopalj, nazočnima se obratio načelnik **Ivica Padavić**, koji je podsjetio na povijesne činjenice iz 1944. godine. Noći s 19. na 20. veljače kada je u maršu dugom 52 kilometara od ozeblina preminulo 26 partizana, a 150 ih je preživjelo noć s trajnim posljedicama od ozeblina, među kojima je dio njih naknadno umro u stacionarima.

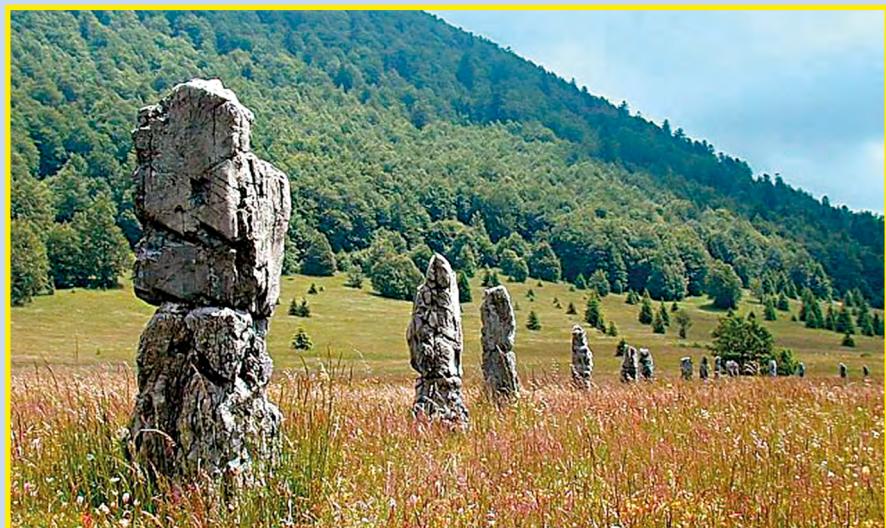
Svečanosti su nazočila su i četvorica preživjelih s Matić poljane – **Božo Šegon** iz Pazina, **Franjo Jelušić** iz Šmrike, **Romano Grbac** iz Matulja i **Toma Perković** iz Rijeke.

Program 53. Memorijala mira nastavljen je u Begovom Razdolju 16. Zimskim usponom planinara na Bjelolasicu i skijaškim natjecanjima, a održan je i Maraton mira.

D.T.

Svečana akademija u Domu kulture u Mrkoplju

Na legendarnoj Matić poljani 26 kamenih stupova u spomen na 26 smrznutih partizana

Polaganje vijenaca i odavanje počasti palim borcima za slobodu

Spomenik "Palima u Narodnooslobodilačkoj borbi" u Viškovu